

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31.50 lir.
Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inserate
Zastopstvo za oglaševanje: UPI S. A. Milano

DECEMBER 1943

2

CETRTEK

Anhaltend erbittertes Ringen im Osten

Im Zeichen deutscher Gegenangriffe - Die schweren Feindangriffe im Ostabschnitt der italienischen Front aufgefangen 306.900 BRT im November von Luftwaffe und Kriegsmarine versenkt

Aus dem Führerhauptquartier, 1. XII. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:
Aus dem Brückenkopf Cherson heraus führten Gebirgsjäger einen örtlich begrenzten Angriff. Sie brachen in feindlichen Stellungen ein, rollten sie auf und warfen die Sowjets nach Osten zurück. Während am Brückenkopf Nikopol nur beschränkte Kampfaktivität herrschte, wurden im grossen Dnepr-Bogen nordöstlich Kriwoi Rog und südwestlich Kremenchug starke Angriffe der Sowjets abgewiesen und durch wuchtige Gegenangriffe Einbruchsstellen aus den Kämpfen der Vortage beseitigt oder eingeeignet.

Bei Tschernikassya trafen Panzer- und Panzergrenadierverbände, von der Luftwaffe wirkungsvoll unterstützt, zu Gegenangriffen an. In erbitterten Kämpfen wurde eine feindliche Kampfgruppe vernichtet und eine zweite eingeschlossen.

Im Raum von Gomel verstärkte der Feind seinen Druck gegen unsere Stellungen zwischen Pripjet und Beresina. Mehrere Angriffe der Sowjets wurden durch erfolgreiche Gegenstösse aufgefangen oder abgewiesen und Bereitstellungen stärkerer Sowjetkräfte zerschlagen. Heftige feindliche Angriffe südwestlich Kriwschew scheiterten.

An der Autobahn westlich Smolensk trafen die Sowjets mit starken Infanterie- und Panzerkräften erneut zum Angriff an. Ihre Durchbruchversuche wurden abgeschlagen, örtliche Einbrüche im Gegenstoss beseitigt.

Im Einbruchraum von Nowel waren eigene Angriffe den Feind gestern aus weiteren Geländeabschnitten.

An der süditalienischen Front scheiterten mehrere feindliche Vorstösse gegen unsere Höhenstellungen im Mittelabschnitt.

Im Ostabschnitt setzte der Feind auf schmaler Front seine schweren Angriffe bis zum Abend fort. Die von starken Eliegerkräften und zusammengefasster Artillerie unterstützten britischen Angriffsverbände wurden in blutigen Kämpfen aufgefangen. Ein wenige Kilometer tiefer Einbruch in unsere Stellungen wurde abgeregelt.

Im Mittelmeerraum beschädigten deutsche Schnellboote ein britisches Schnellboot vor Elba durch Rammstoss und Artillerietreffer. Andere Boote brachten in der Adria einen feindlichen Motorschoner auf.

Bei unsichtigem Wetter drangen am gestrigen Tage feindliche Fliegerkräfte und während der Nacht einige Störflugzeuge in das westliche Reichsgebiet ein. Sie warfen an einigen Orten Spreng- und Brandbomben, durch die geringe Schäden entstanden. Luftverteidigungskräfte vernichteten sieben feindliche Flugzeuge.

Im Kampf gegen die britisch-nordamerikanische Schifffahrt versenkten Luftwaffe und Kriegsmarine im Monat November 38 Truppentransporter und Handelsschiffe mit 306.900 BRT. 27 Transporter und Handelsschiffe mit 176.000 BRT wurden so schwer beschädigt, dass mit dem Untergang vieler dieser Schiffe gerechnet werden kann. Ferner erhielten neunzehn Schiffe mit rund 90.000 BRT Bomben- oder Torpedotreffer.

An feindlichen Kriegsschiffen versenkten Kriegsmarine und Luftwaffe vierzehn Zerstörer, eine Fregatte, eine Korvette, drei Unterseeboote und sechs Schnellboote. Ferner wurden ein leichter Kreuzer, sechs Zerstörer, vier Unterseeboote, vier Schnellboote und fünf Bewacher grösstenteils schwer beschädigt.

Nov japonski pomorski uspeh

Tokio, 1. dec. Vzhodnoazijska služba DNB. Japonski glavni stan je v sredo objavil sledeče poročilo:

V ponedeljek so napadle japonske pomorske letalske sile sovražnikove mornariške enote v vodovju pri Gilbertovem otočju ter so potopile dve letal-

nosilki in neko vojno ladjo, ki je ni bilo mogoče točno določiti. Neka velika križarka je bila težko zadeta in se je vžgala. Šest japonskih letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

Ta bitka se bo imenovala »četrta letalska bitka pri Gilbertovem otočju«.

London pokopal vse upe

Stockholm, 1. dec. DNB. Teroristični napadi na nemška mesta niso dosegli svojega namena, namreč »zloma vojne morale nemškega naroda«. To priznava sedaj celo nevtralnica, na angleške cenzurne predpise vezani dopisniki. V Harrisovem glavnem stanu so najbrž pričakovali, da bodo zadnji osredotočeni napadi britanskega letalstva skupno z dnevnimi napadi ameriških bombnikov privedli do hitre odločitve. Tozadevno so računeli predvsem z učinkom britanskih napadov na državno prestolnico ter so upali, da bodo ti napadi povzročili obsirno ali morda celo popolno ohromitev nemškega centralnega vladnega stroja. Ta upanja pa so morali sedaj pokopati, kot to v Londonu sami priznavejo.

Zato danes poudarjajo londonski listi, kot poroča neka ameriška radijska vest, da »letalec ne more nadomestiti pešaka« in da letalstvo samo ne more izvojevati nikake odločitve. Če bi bilo mogoče, takoj po velikih napadih na Hamburg izvršiti tamkaj izkrcanje, bi to imelo brez dvoma pomemben uspeh. Tako pa so morali odločujoči činitelji spoznati na podlagi vseh izkušenj, ki so jih pridobili od bombardiranja Hamburga dalje, da letalstvo samo ne more izvojevati nikake zmage.

Po do sedaj dospelih poročilih je edino zračni maršal Harris, poveljnik britanskega letalstva, mnenja, da lahko doseže cilj samo s svojimi letalci.

Druga obletnica amer. ultimata Japonski

Tokio, 30. nov. Vzhodnoazijska služba DNB. Ves japonski tisk je izkoristil drugo obletnico dneva, ko je državni tajnik Združenih držav Hull predal japonskemu poslaniku Nomuri in posebnemu odposlancu Kurusu noto, ki je sličila ultimatu, da se še enkrat poudari, da se je prav s tem dnem začela vojna z USA.

V dolgi izjavi tisku je očrtal takratni posebni odposlanec Kurusu obsežno zgodovino svoječasne pojanja. Govornik vlade Iguchi, ki je bil od leta 1941 svetnik poslaništva v Washingtonu, je v japonskem radiu govoril o istem predmetu. Iz kasnejše objavljene službene ameri-

ške izjave izhaja, da so bila že 27. novembra izdana navodila vrhovnim poveljnikom ameriškega brodograja, ki so vsebovala izjavo, da »ne obstoja več nikak izglede za obnovo pojanja med USA in Japonsko«. Vsi japonski časopisi ugotavljajo, da je po odbitju japonskih predlogov dne 20. novembra 1941 postala vojna neizbežna. Če bi Japonska takrat kapitulirala pred ameriški zahtevami, poudarja tisk, ne bi bilo mogoče misliti danes na boljše usodo Vzhodne Azije. Dežele, ki so danes zopet dobile svojo neodvisnost in oropano ozemlje, bi morale še vedno kot sužnje živeti pod anglo-ameriškim jarmom.

Rooseveltova volilna propaganda

Zeneva, 30. nov. DNB. Med tem, ko Roosevelt po starem načinu molči o izgubah tihomorske mornarice v boju z Japonci, pa je v toliko bolj zgovoren v fantastičnih poročilih o domnevnih japonskih izgubah. Nek odloomek v angleškem tedniku »Tribune« dokazuje, da ne verjame mnogo velikemu molčečemu iz bele hiše. »Tribune« meni, da ne bi smelo biti več prav nobenega japonskega brodograja, če bi se seštele številke o potopljenih in poškodovanih japonskih ladjah, ki jih je objavilo washingtonsko mornariško ministrstvo.

Amerikanci bi hoteli potopiti več različnih vrst ladij, kot pa so jih Japonci sploh imeli.

Po cenitvah mornariških oblastev so imeli Japonci preko 18 bojnih ladij. Od teh pa bi naj Amerikanci tri uničili in deset poškodovali. Od 18 japonskih letalonosilk so javili Amerikanci 6 sigurno potopljenih, 1 verjetno potopljeno in 9 nadaljnjih poškodovanih. Od 56 japonskih križark naj bi jih 34 za gotovo potopili in 4 verjetno, 68 pa bi jih naj poškodovali. Od 156 japonskih rušilcev bi naj bilo

Nadaljevanje ogorčenih bojov na vzhodu

V znamenju nemških protinapadov - Težki sovražni napadi na vzhodnem odseku italijanskega bojišča prestreženi 306.900 ton ladjevja potopljenega v novembru od letalstva in vojne mornarice

Führerjev glavni stan, 1. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:
Z mostišča pri Hersonu so izvršili planinski lovi krajevno omejen napad. Vdrli so v sovražne postojanke, jih razbili in vrgli Sovjete nazaj proti vzhodu. Dočim so bili ob Nikopol-skem mostišču le manjši boji, so bili v velikem Dneprvem loku severovzhodno od Krivega Roga in jugozapadno od Kremenčuga zavrnjeni močni sovjetski napadi in s silovitimi protinapadi očiščena ali zožena vdorna mesta, ki so nastala v bojih prejšnjih dni.

Pri Čerkasih so prešli oklepniški oddelki in oddelki oklepnih grenadirjev, ki jih je uspešno podpiralo letalstvo, v protinapad. V ogorčenih bojih je bila uničena neka sovražna bojna skupina, neka druga pa obkoljena.

Na prostoru pri Gomelu je ojačal sovražnik svoj pritisk proti našim položajem med Pripjetom in Beresino. Več sovjetskih napadov je bilo z uspešnimi protinapadi prestrašeno ali odbito, ter so bila razbita zbirališča močnejših sovjetskih sil. Izjavili so se siloviti sovražniški napadi jugozapadno od Kričeva.

Ob avtomobilski cesti zapadno od Smolenska so Sovjeti znova napadli z močnimi pehotnimi in oklepnimi silami. Njihovi poizkusi prodorov so bili odbiti, krajevni vdori pa s protisunkovno odpravo.

Na vzhodnem področju pri Nevelu je bil sovražnik večeraj z lastnimi napadi vržen z nadaljnjih odsekov ozemlja.

Na južnoitalijanskem bojišču se je izjavilo več sovražnih sunkov

proti našim višinskim položajem v srednjem odseku.

Na vzhodnem odseku je nadaljeval sovražnik na ozki črti do večera s svojimi težkimi napadi. Z močnimi letalskimi silami in osredotočenim topniškim ognjem podprti britanski napadna oddelki so bili v krvavih bojih prestreženi. Nekaj kilometrov globok vdor v naše postojanke je bil zajezen.

V Sredozemlju so poškodovali nemški hitri čolni nek britanski hitri čoln pred Elbo z udarcem v bok in s topniškim ognjem. Drugi čolni so na Jadranu zajeli neko sovražno motorno jadralnico.

Pri nepreglednem vremenu so vdrli večeraj podnevi sovražni letalski oddelki, ponoči pa nekaj motilnih letal nad zapadno državno ozemlje. Ponokod so vrgli razstrelilne in zažigalne bombe, ki so povzročile malenkostne škode. Sile protiletalske obrambe so uničile sedem sovražnih letal.

V boju proti britanskoseveroameriški mornarici sta potopili letalstvo in vojna mornarica v mesecu novembru 38 prevoznih ladij za čete in trgovskih ladij s skupno 306.900 tonami. 27 prevoznih in trgovskih ladij s 176.000 tonami je bilo tako težko poškodovanih, da smemo računati z uničenjem mnogih izmed teh ladij. Nadalje je bilo z bombami ali s torpedi zadetih 19 ladij z okrog 90.000 tonami.

Vojna mornarica in letalstvo sta potopili 14 rušilcev, eno fregato, eno korveto, tri podmornice in šest brzih čolnov. Ena lahka križarka, šest rušilcev, štiri podmornice, štirje hitri čolni in pet stražnih ladij je bilo večinoma težko poškodovanih.

Počastitev dr. Hache

Praga, 1. dec. DNB. Ob peti obletnici svoje izvolitve za državnega poglavarja je bil dr. Hache eredišče raznih proslav in počastitev. Povsod na Češkem in Moravskem je proslavil češki narod s prireditvami v gledališčih, koncerti in z drugimi prireditvami svečani dan svojega predsednika.

Vilek torkovih slovesnosti so bili sprejemi v praškem gradu in govori, izrečeni ob tej priložnosti. V imenu češke mladine se je zbral na tretjem grajskem dvorišču 3000 čeških mladeničev in mladenk, da bi izrazili predsedniku svoje spoštovanje. Ob enajstih so bili pri predsedniku sprejeti člani protektoratske vlade, v katerih imenu je govoril ministrski predsednik dr. Krejčí. Dejal je, da se je dr. Hache izkazal kot zvest čuvár usode češkega naroda prav v trenutkih najtežje krize. Naučil je narod, razumevati v novih okoliščinah dolžnosti do Reicha in jih lojalno izpolnjevati. Zaradi tega se češki narod danes dobro zaveda, za kaj vse se mu mora zahvaliti.

Opoldne so prišli državni protektor

minister dr. Frick in nemški državni minister za Češko in Moravsko višji skupinski vodja SS Frank v spremstvu vojaškega opolnomočenca pri državnem protektorju in poveljnika vojaškega okrožja Češko-Moravska generala oklepnih čet Schaala ter izrekli državnemu predsedniku svoje čestitke. Državni protektor se je v svojem govoru zahvalil tako v Führerjevem kot v svojem imenu dr. Hache za njegovo požrtvovalno delo pri opravljanju dolžnosti državnega predsednika in poudaril, da je bila njegova zvesta dolžnost priznana in upoštevana od vseh, ki poštono mislijo.

Državni minister Frank je dejal, da sta dr. Hache in z njim ves češki narod v teh petih letih dokazala sveto, da sta spoznala realne državniške in ljudskopolitične zahteve Evrope in da sta pripravljena krotiti si svojo usodo na podlagi potreb domovine in ne na zahtevah, ki jih diktirajo londonski ali moskovski emigranti. Nekoč bo zgodovina proslavljala veliko dejanje dr. Hache in potomci mu bodo zanj hvaležni.

»Turčija ni nikaka najemniška vojska«

Istanbul, 1. dec. DNB. Čeprav je preteklo od sestanka v Kairu že precej časa, je turški tisk znova pričel s polemiko o vprašanju, ali naj stopi Turčija v vojno ali ne in ali celo mora to storiti. Povod tej polemiki je dal anglofilični poslanec Jalčín s svojim uvodnikom v časopisu »Tan«. Jalčín se naslanja na ono mesto kairskega poročila, ki govori o turških obveznostih v okviru zavezništva z Anglijo. Po njegovem mnenju potrjuje to mesto naziranje, da je Turčija na vsak način obvezana, da se vojske udeleži, tudi v primeru, če ne bi bila napadena. Jalčín je takole formuliral svoje stališče: Pred konferenco v Kairu je bila dana Turčiji možnost, da ostane izven vojne. Po Kairu pa prevladuje mnenje, da mora Turčija stopiti v vojno. Proti Jalčinovi teoriji so zavzeli razni listi strogo odklonilno stališče, tako na primer »Jenisabahe« in »Tasvir-i Efkiare«. Listi poudarjajo, da večina turškega naroda odklanja vstop v vojno, ki ni bila življenjskega pomena za narodne interese. Objavljajo slične misli, kot jih je napisal v času kairske konference poslanec Sadak v

časopisu »Akšame« kot odgovor na Reuterjeve izjave. »Tasvir-i Efkiare« označuje Jalčinova izjavljanja kot izzivanje. Dokler ni napaden, piše list, vendar ne more turški narod, ki ljubi svojo čast, kar naenkrat in brez vzroka stopiti v vojno proti prijateljskemu nemškemu narodu, da bi ugodil interesom ali predvidevanjem nekaterih. »Jenisabahe« piše, da Turčija ni nikaka najemniška vojska, ki namerava za plačilo nuditi svoje vojaške pomoči. Pregled reakcije, ki se je pojavila v turškem tisku, znova potrjuje, da je turško javno mnenje popolnoma proti vojni in da nasprotuje nadaljevanju raznih poizkusov, ki hočejo dati kairskemu sestanku s silo in s potvorenjo razloga njihovega razpoloženja odgovorjajoč pomen. Vseled jasnege turškega vztrajanja na stališču defenzive in obrambe življenjskih interesov Turčije skuša vplivati angleška propaganda z napačno razlago formule o obstoječih zavezniških dolžnostih. Iz tega nastala časopisna polemika pa bo še bolj razčistila dejanski politični položaj in utrdila načelno turško stališče v tem primeru.

Uspešni napadi nemških bojnih letal

Berlin, 30. nov. DNB. Na južnoitalijanskem bojišču so potvrdile jate nemških bojnih letal v nedeljo presenetljive napade z bombami in s strojnimi in nizke višine na področje ustja reke Sangro. Napadeno so bila sovražna motorna vozila, tankovske izvidnice, taborišča in zbirališča čet. O dobrem učinku napadov so pričale eksplozije in požari. Sovražni lovci so poskušali odbiti napade nemških

Nov odlikovanec s hrastovim listom

Führerjev glavni stan, 1. dec. DNB. Führer je podelil dne 8. novembra hrastov list k viteškemu križu železnega križa generalnemu poročniku Otto Schünemannu, poveljniku neke pehotne divizije, kot 339. vojaku nemške vojske.

Neizmerno zaupanje v Führerja in zmago

Madrid, 30. nov. DNB. Neizmerno zaupanje v zmago, ki govori iz Führerjevih besed, naslovljenih na 20.000 častniških pripravnikov, se odraža v debelih naslovih na prvih straneh madridskih časopisov. Posebno velik vtis je v Madridu napravil tudi Hitlerjev poudarek, da obledijo vse žrtve tega boja poleg strahot, ki jih mora Nemčija pričakovati v primeru boljše zmage. V tej vojni, tako pravi komentator ABC-ja, ne gre za osvojitve posameznih pokrajin. Gre za bitki ali ne biti celih narodov.

Poslanik v Papen v Bukarešti

Bukarešta, 1. dec. DNB. Nemški veleposlanik v Turčiji von Papen se je na povratku iz Nemčije v Ankaru kratko ustavil tudi v Bukarešti. Njegov obisk, ki je trajal nekaj dni, je imel privatni značaj. List »Bukarester Tageblatt«, čigar dopisnik je obiskal poslanika tik pred odhodom, piše o Papenovem obisku: Veleposlanik je bil prisoten v Bukarešti ravno takrat, ko so Britanci javljali v njegovih domnevnih pogajanjih v Vatikanu. Vse te vesti, kot tudi ostali glasovi o nekakih nemških poizkusih za sklenitev miru, so bile v Berlinu kategorično zanikane. V predmetnem primeru pa so imeli Britanci še to smolo, da se je veleposlanik von Papen mudil v Bukarešti prav takrat, ko bi moral biti po vesteh njihove propagande v Vatikanu.

5000 kitajskih komunistov obkoljenih

Peking, 1. dec. DNB. V severnem Šantungu, med Rumeno reko in reko Ičingso so Japonci popolnoma obkoljili 5000 kitajskih komunistov, ki sedaj čakajo na svoje uničenje. Nastopi proti tem topan so se pričeli 18. novembra in so bili izvršeni s podporo narodno-

Kratka poročila

Beograd, 1. dec. DNB. Glavni urednik vodilnega beogradskega časopisa »Novo Vreme« je v beogradskega radiju obračunal z londonsko hujšakovo poročevalsko službo, zlasti z napadi na srbski tisk. London smatra, tako je dejal, vse one, ki so jim koristi Srbije več vredne kot pa interesi Anglije, enostavno za izdajalec. Toda srbski narod v domovini se ne smatra za podanika Njegovoga britanskega Velikanstva.

Predstavniki srbskega ljudstva, tisti predstavniki, ki so ostali pri njem in ga niso zapustili, so že večkrat zelo jasno in nedvoumno izjavili, da vodi v sedanjih vojni po raznih težkih preizkušnjah srbsko ljudstvo samo ena želja: živeti na svoji zemlji in se odločno upreti željam ter vplivom vseh tistih, ki so ga spravili v ta položaj in ga sedaj iz tujine hujškajo, pa naj bo to iz Londona ali iz Moskve. Srbsko ljudstvo sledi samo tistim voditeljem, ki so ostali z njim doma in so tolažili njegovih pravih stremeljenj. To je zelo jasen odgovor na razne komunistične poskuse iz Moskve in druge podobne poskuse iz Londona.

Berlin, 1. dec. DNB. Reuter javlja, da so se v Kairu sestali Churchill in Roosevelt s Cankajskom in njegovo ženo. Nadalje poročajo, da sta odpotovala Churchill in Roosevelt v Perzijo, kjer se bosta sestala s Stalinom.

Torej je le prišlo do napovedanega sestanka »treh«, o katerem je sovražna propaganda že dve leti govorila. Kaj pomeni ta sestanke? Pomeni, da na zadnji konferenci zunanjih ministrov v Moskvi niso dosegli nikakega sporazuma in so se morali zato ponovno sestati. Tudi sedaj ni pričakovati boljših uspehov razen morebitnih jasnejših potrdil, da so zahodne sile pustile na cedilu Evropo, ki so jo prodale boljševizmu.

Stockholm, 1. dec. DNB. Uradno sovjetsko poročilo z dne 30. novembra priznava izgubo mesta Korostena.

Rim, 1. dec. DNB. Pravkar objavljeni zakon določa, da morajo biti vsi židje brez izjeme internirani v koncentracijskih taboriščih. Njihovo premoženje bo zaplenjeno in uporabljen za podporo žrtev angloameriških terorističnih napadov.

bojnih letal. Nemški lovci vrste Messerschmidt in Focke-Wulf pa so jih prisilili k boju.

Tri britanska lovka letala so bila v teh bojih uničena: eno je strmoglavilo takoj, dve pa potem, ko sta se vžgali. Na neki drugi točki so bili oddelki sovražnih lovskih letal prisiljeni k boju že daleč pred dosegom bojišča in so bili prisiljeni k umiku.

Bodite usmiljeni in usmiljenje boste dosegli!

Bodite usmiljeni in usmiljenje boste dosegli!

Odbor za Zimsko pomoč mora zbrati osem milijonov lir

Včeraj je prezident general Leon Rupnik sprejel odbor za izvedbo Zimske pomoči

V torek ob 12. dne 30. t. m., je sprejel g. prezident, div. gen. Leon Rupnik, odbor, ki ima nalogo izvesti akcijo za zimsko pomoč. Ko je predsednik N. Velikonja predstavil g. prezidentu navzoče in je nagovoril g. prezidenta s sledečimi besedami:

»Gospod predsednik!

Čutili smo za nujno in potrebno, da pridemo pred Vas. Ukazali ste nam izvesti zimsko pomoč. Nalogo smo sprejeli z veseljem in hvalečnim srcem. Izvedli bomo zimsko pomoč, toda samo z božjo in Vašo pomočjo. Prišli smo torej po poslednje naročilo.

Nagovor prezidenta g. Rupnika

Na ta nagovor je blagovolil g. prezident odgovoriti:

»Gospod! Izbral sem Vas med najboljšimi. Vaše delo je akcija. Kratkotrajna, a prav zaradi tega naporna akcija. Vrtite jo kot vojak! Postavljeni ste pod sankcije določil o civilni službi. Stavite se Vam bodo pri Vašem delu mnoge težave. Mislite si pri tem, da noben podvig nič ne velja, če ne mora premagati zaprek. Za Vas ni uradnih ur, temveč za Vas uradni čas je merilo delo; zato ne bodite pri tem brezskrbni uradniki, ampak ljudje, ki so jim pravi resnični siromaki pri srcu.

Priporočam, da si gg. odborniki pri tem vzamete za vzgled gospoda predsednika Vašega odbora, kako je neumoren pri svojem poslu. Ako boste Vi tako vnemi, kakor je on, boste zmagali na vsaj črti.

Znesek, ki ga za kritje nujnih potreb morete doseči, je visok, znaša osem milijonov lir. To vsoto zberite, Kadar Vam bo potrebno, obrnite se za pomoč name. Vsek se bo sicer po dovršeni nalogi vrnil na svoje mesto, toda želim, da bi se vrnil s toplo zavestjo, da je bil pri oni črti, ki je imela nalog v težkih, izrednih dneh nabirati sredstva, da bi z njimi lažjati in zmanjšali bedo vrednih in potrebnih.

»Množica se mi smilja!« je Kristusov izrek. Imajte pri svojem napornem delu te besede vedno pred seboj!

Po razgovoru, ki je sledil, pri katerem so se že obravnavali nekateri odloki nameravane Zimske akcije, je g. prezident ponovno obljubil vso svojo pomoč, predsednik mu je v svojem imenu in imenu odbora obljubil, da bo zimsko pomoč izvedel.

Vršilec dolžnosti mestnega župana pa je imel sredi v ljubljanskem radiu naslednji govor Ljubljančanom:

Govor vršilca dolžnosti mestnega župana

Ze pred to vojno so se prirejale akcije za zimsko pomoč siromakom, katere pokrete je po večini vodila mestna občina ljubljanska. Letos stopa pred Vas pokrajinska uprava, oziroma njena Pokrajinska podpora ustanova, in apelira na dobra in usmiljena srca. Njih utripi sočutja naj pomagajo v veliki potrebi, ki je zajela mesto in deželo.

Če pogledamo daleč nazaj v zgodovino človeštva vidimo, da sta usmiljenje in dobrota tako stara, kakor revščina. Če bi nje ne bilo, bi tudi usmiljenje in dobrota ne imela kaj posla. Te dve čednosti sta zasajeni v človeško srce, da pomagata izravnavati nasprotja na tej borni zemlji in človeka dvigujejo nad trdo vsakdanjostjo in mu svetila skozi temo. Po njuni zaslugi prejema revež to, česar nima ali česar ima po zaslugi zle usode premalo. Tako nasilita lačnega, nagega obledela, žejnega napojita, bolnega ozdravita itd. Vsemu temu delu pa daje svoj blagoslov ljubezen do človeštva, brez katere bi tudi usmiljenje in dobrota ne mogli živeti. Ta blagoslovljena trojka pada kakor osvetočujoča rosa na suho polje brezskrbnosti. Brez nje bi moralo vse življenje omrtveti in se posušiti. Srečen je človek, kateremu je položila narava mehko srce v prea, v katerem so zavzele prostor usmiljenost, dobrota in ljubezen. Dviguje se kot ljubezniva in prisrčna podoba nad druge, razširja svetel sijaj teh čednosti okoli sebe. Mnogi njegovi sovrstniki in znanci bodo že zdavnaj pozabljeni, ko se bo še vsakdo, ki je imel s takim človekom posla, z veseljem spominjal svetle njegove prikazni. Kajti vse se lahko pozabi in vse mine, le usmiljenje, dobrota in ljubezen žive večno.

Zato bi moralo biti v bistvu in navi človeka leželo, da hrepeni po takem vzvišenem vzgledu. Posnemajoč tek vzgled, ne bi mogel poditi razcapane berače od svojega praga, moral bi deliti svoj kruh z bratom. Saj pravi poleg tega pesnik, da je svet dovolj bogat in srečni vsi bi bili, ko kruh deliti bi z bratom brat s prav srčnimi čutili.

Lažjati bi moral delavcu življenje, da ne bi s strahom zvečer legal spat in z obupom pričakoval zore prihodnjega dne misleč, kako bo preživljal ženo in otroke.

Slovenski narod je dal mnogo mož, ki so to zdavnaj uvideli. Skušali so zaceliti to bolečo in globoko človeško rano. Organizirano usmiljenje, dobroto in ljubezen so postavili v službo človeštva. Ogromno so v tem pogledu storila karitativna in humanitarna društva. Ustvarili so močne jezove proti poplavi revščine, ki se je razlivala čez našo zemljo. Poplava je naraščala in postajala vsako leto hujša, dokler ni sedaj raztrgala jezove

in se razlila v obupni in uničujoči množini čez slovensko zemljo, katere močnejši hudourniki hočejo uničiti domovino.

Zato je potrebno, da ti slovenski veljak, bančnik, posestnik, industrialec, trgovec in obrtnik, prispevaš k zajezitvi bede in revščine in prineseš svoj oporni kamen. Predvsem pa se spomni, če služiš cel čas vojne in če so ti izredne razmere pripomogle k bogatemu zaslužku, katerega niti nisi pričakoval. Pomagaj izravnavati bedo, katere sicer nisi ti zakrivil, od katere pa dobro živiš. Število bednih in revnih je vojna doba povečala, v zadnjem času pa to število strahotno pomnožila. Vzela jim je streho nad glavo, jih pregнала iz rodne hiše ter jih postavila do malega gole na cesto. Naše mesto jih je gostoljubno sprejelo pod svojo streho.

Ledena skorja, ki nas je obdajala doslej, se mora odvajati, prijetno mora zagreti ljubezen, usmiljenje in dobrota sedanje domovanje naših mučnikov, da ne bodo tako bridko pogrešali svojega ognjišča, svojega sadovnjaka in čebelnjaka in svoje cerkve v domači vasi.

Ob težkih prilikah omaga tudi moč oblasti. Zato mora vsa javnost pritiskati, da iztegnemo v miru in udobnosti živeči meščani desnico svojemu preganjanemu bratu nasproti in ga potegnemo k sebi pod svojo streho.

Oklenite se: usmiljenja, dobrote in ljubezni, katere edina bo prinesla narodu rešitev.

Potrebno je tedaj, da podprete letošnjo zimsko akcijo!

Žrtev Franca Casarja

Dvanajstega septembra 1943 je komunistična krogla uničila življenje mladega, mnogo obetajočega sina Slovenske Krajine, življenje Franca Casarja. Padel je na poti med Turjakom in Ljubljano pri Škofljici, ko je šel v Ljubljano iskat pomoči za oblegani Turjak.

Lepo je Prekmurje: celo za tujca, kaj šele za človeka, ki mu je zibelka tekla sredi žitnih polj Ravenske ali med prijaznim trtjem na Gorickem. Prav na meji med valovito Goricko in rodovitno Ravensko, na podnožju Sv. Urbana, ki s svojim prošnim zvoncekom bedi nad bogojinskimi goricami, se je rodil 5. oktobra 1910 siromašnemu prekmurškemu kmetu Casarju v Bogojini peti otrok. Krstili so ga za Franca, a po prekmurško so ga klicali Ferko. Gimnazijo je študiral najprej v Soboti, končal pa jo je v Ljubljani, kjer je l. 1937 tudi diplomiral na pravni fakulteti. Pri Ferkovem vstopu v gimnazijo je odločilno sodeloval znani župnik Baša, na univerzi pa je najbolj vplival naj in ga vodil oblikovalec in vodnik akademske mladine prof. Ehrlich. — Ferko Casar je bil na univerzi takrat, ko so se komunisti po moskovskem navodilu prvenstveno vrgli na akademsko mladino, takrat, ko so že nastopali na univerzi Kidrič, Behler, Marjan Breclj, Brilej, Dermastja in drugi, ki so kmalu nato prevzeli vodstvo komunistične stranke ter so pozneje ustanovili OF in z njo pripravili našemu narodu tolikšno gorje. Ze takrat jih je do obisti

spoznal in se pridružil spočetka maloštevilnim, pa radikalnim protikomunističnim borcem. Komunisti so tista leta tudi močno rovarili po takratnih katoliških akademskih društvih. Ko se je pričela borba proti njim, je Ferko l. 1933 prebral na običnem zboru Akademskih zveze zgodovinski »Naš manifest«, ki je zahteval razčiščenje v kat. akademskih vrstah, radikalno katoliško smer in zlasti odločen nastop proti komunizmu. Tudi na univerzi je bil v prvih vrstah protikomunističnih borcev. Komunisti so spoznali v njem nevarnega nasprotnika in so ga napadali ter blatili po svojih zakotnih glasilih od »Rdečih signalov« preko neštetihi letakov do prošluga »Poročevalca«. On pa je vedel, da se bori za resnico in slovenski narod, zato ni klonil tudi takrat, ko so mu pošiljali smrtno obsodbe, ampak je na grobu padlega Frančka Zupca izjavil: »Ne bomo klonili pred protinacionalnim komunizmom in njegovim nasiljem. Z ljudstvom se bomo borili do konca; tu so naša prsa: streljajte!«

Ferko je bil moč akcije in izrazita voditeljska narava. Če je vedel, da ima prav, je naravnost trmast zagovarjal svoje nazorje. Duhovna preroditev in neizprosnost borba proti komunizmu mu je bila prava naloga. Nad deset let je stal v ospredju tega boja iz čistega idealizma, ki je črpal svojo moč in poštenost iz zdravega kmečkega porekla. Po smrti prof. Ehrliche je Casar družil njegove študente. Po značaju je bil blag, vedno voder in nasmejan, borben, brezkompromisen in nepopustljiv. Kot govornik je znal navdušiti kot malokdo.

Po izdajstvu 8. septembra ni mogel vzdržati v Ljubljani, marveč je neoziraje se na neštete nevarnosti v najusodnejših urah odšel k protikomunističnim borcem na Dolenjsko, k ljudstvu, ki so ga tedaj mnogi pustili na cedilu in je od tam tudi skupno z mnogimi drugimi s krvjo započel svoj idealizem, svoje načelno protikomunistično stališče in svojo ljubezen do slovenskega naroda.

Duh Franca Casarja tudi po njegovi telesni smrti živi v desetinah in stotinah mladih slovenskih študentov in drugih iskrenih protikomunističnih borcev, katerih krvave žrtve najidealnejših mladih življenj niso zlomile, saj nismo zlagane ga reka komunistov, da žrtve morajo biti, vedo in verujejo, da bodo strašne žrtve s svojo mučeniško krvjo posvetile in utrdile našo skupnost ter rosile nanjo neprestano obilni blagoslov. Seme krvi Ferkove in krvi tisočih drugih žrtv komunistične morije bo rodilo obilne sadove ter nam bo — kar trdno verujemo — prineslo pomoč in rešitev iz teh težkih

Savojske spletke na Balkanu

Da bi ugodil savojski zahtevi, se je poveljnik Francetič 31. maja z jutranjim vlakom umaknil s svojo četo iz Metkoviča v Sarajevo. Hrvatske čete v obalnem pasu niso smele ostati, ker so savejci bili svoječasno prevzeli obvezo naprati četnikom, da v Hercegovino ne bodo puščali nobenih drugih čet razen savojskih. To je pozneje potrdil tudi že omenjeni Dobrosav Jildjevič na svojem sestanku s četniki v Beletu 5. septembra 1942, ko je dobesedno izjavil: »Ze prej sem izposloval, da v te kraje ne bo mogla priti hrvatska vojska, sedaj se mi je pa posrečilo doseči še to, da sem ne bo tudi mogel hoditi na pomoč Hrvatem niti Nemci. Na diplomatskem in političnem polju sem započel veliko stvar.«

II. savojski armadni zbor pripravlja vdor komunistov v Bosno.

V prednjih sestavih smo omenili sporazume, ki so jih posamezni poveljniki II. savojskega armadnega zbora napravili s četniki in po katerih so vse četniške formacije v Bosni postale »Milizia voluntaria anticomunisti«. — Prostovoljska protikomunistična milica ter so bile kot take pod poveljstvom savojske vojske. V naslednjih poglavjih svojih člankov govori dr. Vrančič o najtesnejšem sodelovanju savojscev s pravimi komunističnimi tolpmi, proti katerim savejci ne samo, da niso hoteli podvzeti nobene resnejše akcije, temveč so celo sami praznilni gotova področja, v katero so potem spuščali komuniste iz Črne gore in Albanije. Vdora komunistov v Bosno niso smele preprečiti niti hrvatske čete. Komunistične tolpe bi morale po načrtu zasesti bosansko po-

dročje vse do Bihača, samo, da bi se savojska vojska rešila nadležnih elementov v Črni gori in Albaniji.

Iz postopanja generala Roatte je razvidno, da je najprej preprečil prihod hrvatskih čet v okolico Metkoviča in vzhodno Hercegovino, nato je dobil obvestilo o premikanju komunističnih oddelkov iz Črne gore proti Hercegovini, zatem je napovedal umik savojskih čet iz III. cone in delov II. cone na samo obalo ter je po vsem tem pristal na izročitev civilne uprave hrvatskim oblastem, takoj nato je hitro umaknil svoje čete, spustil komuniste v Hercegovino, samo, da bi hrvatsko vladu spravil v težak položaj ter dejansko onemogočil uspešno izvedbo sklepov zagrebškega sporazuma.

Močan komunistični vdor iz Črne gore v Hercegovino se je izvršil prve dni meseca julija 1942. V Hercegovino je vdrlo šest dobro oboroženih komunističnih brigad. Generalu Roattu je bilo dobro znano, da je II. savojski armadni zbor preprečil vsako organizacijo obrambe v II. in III. coni ter da je bila hrvatska vojska nad leto dni odstranjena s področja južno od demarkacijske črte. In ravno v tem času, ko se je izvršil vdor komunistov iz Črne gore v Hercegovino, je nemudoma zapovedal svoji vojski umik na samo obalo, ne da bi bil pri tem umiku svoje vojske čakal na prihod oboroženih hrvatskih enot. Tako so komunistične tolpe takoj po vpadu s črnogorskega ozemlja v Hercegovino mogle nemoteno zasesti okraje Duvno, Livno nato Ključ in Glamoč. Pozneje se jim je posrečilo prodreti celo do Bihača.

Na zasedenem ozemlju so se lahko ko-

Spod. Štajerskega

Občinske sesterske postojanke. Urad za ljudsko blaginjo štaj. domovinske zveze je v raznih spodnjaštajerskih krajih odprl razne zdravstvene ustanove, v katerih dobi v primerih potrebe prizadeto prebivalstvo potrebna navodila in nasvete ter zdravniško pomoč. V krajih kjer dosedaj ni bilo zdravnikov, ali pa so zelo oddaljeni, je isti urad pričel sedaj ustanavljati občinske postaje sester-samarjank, ki nudijo ljudstvu v potrebi prvo pomoč. Take občinske sesterske postaje je sedaj kot prvo pričelo odpirati pujsko okrožje. V vsem jih je sedaj ter delujejo predvsem v raznih viničarskih krajih.

Ustanovitev glasbene šole v Brežicah. V Brežicah ob Savi so nedavno odprli novo glasbeno šolo. Pri tej priliki sta govorila deželni svetnik dr. Lutz in vodja štajerskega glasbenega šolstva profesor Oberhorbeck. Glasbene točke so izvajali gojenci visoke državne glasbene šole iz Eggenberga.

V Vukovskem dolu pri Jarenini je pripravil živini krmo 32 letni kmečki hlapec Jožef Kolman. Pri delu mu je prišla desna roka pod rezilo slamoreznice ter mu jo gladko odrezala.

Nabiralna akcija za zimsko pomoč v Trbovljah. Prejtno nedeljo je bila v Trbovljah in okolici nabiralna akcija za letošnjo zimsko pomoč. Pri tej priliki je bilo več sestankov in zborovanj članstva štajerske domovinske zveze. Na sporedu so bili razni govori ter glasbene in pevske točke.

Slovesen pogreb umrlega brambovca. V boju spodnjaštajerskih brambovcev s tolovaji je padel kočevski preseljenec Albert Nick. Njegovo truplo so slovesno pokopali na pokopališču v Petrovčah. Pred odprtim grobom je zapela več žalostnih mladina iz Zaleca, v imenu zadržanega okrožnega političnega voditelja se je od pokojnika poslovil Stenbček, v imenu brambovcev pa četni vodja Dergane.

Kmečki izobraževalni tečaj. Dne 22. novembra je pričel v Celju zopet izobraževalni tečaj za podeželsko ljudstvo.

Zborovanje v št. Juriju ob južni železnici. Te dni je bilo v št. Juriju ob južni železnici strankino zborovanje, na katerem je govoril o političnem in vojaškem položaju član stranke Tausar. Na zborovanju je nastopila tudi domača godba.

Glasbeni večer v Celju. Na domu dr. Golitscha v Celju je bil te dni koncert, na katerem so sodelovali: zakonska dvojica Sanein, Hedi Hinker, zakonski par Unger-Ullmann, gospa dr. Golitsch, Gustav Müller, Emil Schomburg in celjski godalni kvartet.

Razne poškodbe. Janezu Koširju iz Slov. Bistrice je voz poškodoval nogo. V Mariboru je padel 36 letni zidar Jakob Kreml. Juriju Niklu iz Spodnje Velke pri Sladkem vrhu je cirkularka odrezala štiri prste leve roke. Enajstletni Janez Markoš iz Maribora si je pri padcu izpahnil levo roko. Vsi poškodenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Najlepše in najcenejše

Miklavžev darilo

je bogato ilustrirani roman

»IVANHOE«

Broširana knjiga velja le 35 lir,

v polplatno vezana pa 45 lir.

Dobite jo v vseh knjižarnah

in v uredništvu »Slovenca«.

dni. Dragi Ferko, tvoja žrtve ni bila zaman! Kot si bil skromen v življenju, tako naj ti bo skromen tudi ta nekrolog.

Takšne nam ubija.

Trdno smo uverjeni, da bo naš narod, ko se pokaže poslednji vihar, z vso ljubeznivostjo in skrbjo, hvalečnostjo in natančnostjo poslal slednji grob strahotnih žrtv, ki so padle in žal še padajo v obrambnem boju slovenskega naroda proti satanskemu

komunizmu, da ga reši pozabljenja in mu postavi zaslužni spomenik. Toda kar se more, naj se dvigne že danes, da vidi naš narod in daljni svet, kaj tvegajo in zagrešijo oni, ki dopustijo ali celo kličejo pošast komunizma na domačo zemljo. Naj le uvidijo žrtve in krivci posebno iz vseh vrst naj čutilo nelazrečno veliko odgovornost. Vsaka žrtve je enako dragocena, vendar pa za nekaterimi padlimi so-narodnjaki nastane v narodnih vrstah še bolj nenadomestljiva vrzel. In v to vrsto pride naš dragi, nenadomestljivi dr. Ludvik Kožuh, zdravnik v Velikih Laščah. Kjer koli je deloval, povsod je vest o njegovi nasilni smrti odjeknila tako bridko, da se ljudstvo ne da utolažiti in mnogi še danes ne verjamejo, da priljubljenega zdravnika dr. Kožuha ni več med živimi.

Prva njegova postojanka kot ljudskega zdravnika je bila Ribnica. Človeku, ki hoče biti značilen in sicer katoliško značilen, ki neče kloniti nasprotnemu okolju, ki je pripravljen raje na žrtve, kot na nevostobno svojim idejam in prepričanju, za takega Ribnica ni naš prijetno mesto. Kaj vse so mu je poskušalo, da bi se novi mladi zdravnik v Ribnici prilagodil trkemu javnemu mnenju! Toda vse zaman! Kot zdravnik vsem na uslugo, kot družabnik vsem ljubezniv, kot značaj pa je in le katoliško usmerjenemu javnemu in zasebnemu življenju zase in za družino. Vedno vesel, nikoli čmeren, vedno pogumen, nikoli egotven, vedno ravnopraven, nikoli kompromisen je dr. Kožuh kmalu dvignil pozornost okoliškega podeželskega nase. Kmečko ljudstvo je takoj uvidelo, kaj vse žrtvuje dr. Kožuh v svoji zvestobi do preprostega naroda, zato ga je takoj vzljubilo. Pa tudi kot spreten in potrpežljiv zdravnik je vedno bolj in bolj pridiral v ljudstvo. S svojim prijateljem pokojnim Antonom Skubcem, ribniškim dekanom, je kmalu po svojem prihodu v Ribnico počel usmerjati prosvetno in politično delovanje v ribniški dolini v narodno koristno smer. Predvsem mu je bila na srcu vzgoja našega dijštva. Vsek dljak mu je bil enako ljub. Vse je hotel imeti okrog sebe, vsem je bil odkritosrčen prijatelj, deher avtoritete in rečnejši stanoviten mecen. Vsek prosti čas je izrabljal za kak daljši sprehod ali izlet z dijaki. Priklonil jih je nase, tako da so se zbirali okrog njega kakor okrog svojega očeta. Isto važnost je polagal na kmečke fante. Kakor hitro je fantja spoznal, da bi se ga dalo pridobiti, se je bil njegov neločljiv prijatelj. Izmed vseh vasil v obširni ribniški dolini se v sedanjem času odlikujejo fantje iz Breč v odločnosti, v žrtvah in neupogljivosti značajnosti. To je and vzgojnega dela naših fantov dr. Kožuha.

Ko je dr. Kožuh zapustil Ribnico in šel kot banovinski zdravnik v Velike Lašče, je ljudstvo v ribniški dolini odkrito žalovalo za njim s tako značilno besedo našega ljudstva: »S čem smo se zamerili gospodu zdravniku Ludviku, da nas zapušča? Pripravek je, da je tisti dan pred njegovo umrtitvijo prošilo 39 komunistov Ribničanov, da naj ga ne umrte. Tako je bil gospod dr. Kožuh vsestransko priljubljen. V Velikih Laščah je vršil dr. Kožuh isto kot v Ribnici, a še v večji meri, ker je imel več odkritih sodelavcev. Povsod je dajal inčelativno za kulturno, politično in socialno delovanje za narodno izobrazbo. Če so drugi odnehali, je pa on dajal novih impulzov. Mi smo vedeli in on je sam čutil, da mu je službeno škodilo njegovo močno izstopanje v smeri, katere del prebivalstva, spadajočega v njegov zdravniški delokrog, ni odobravalo, a on so ni nikdar oziral na to. Šel je mimo predsodkov, ki so tako zelo merodajni za slovensko inteligenco marsikje posebno v sedanjem času. Nastopal je v javnosti, na shodih kot govornik, kot vedno delaven odhodnik raznih organizacij ne glede na to, kaj ti ali oni pravijo o njem. Kako je bil odločen v ljubezni do ljudstva, pripravljen za največje žrtve, naj pove sledeči dogodek njegovih zadnjih dni: Dva dni po nastavitvi čet v turjaškem gradu so se nekateri njegovi ožji sodelavci iz Velikih Lašč odpravljali iz turjaškega gradu v Zapolot. Tudi g. doktor je bil med njimi. Ko so ga pa ranjenel zagledali med odhajajočimi, so žalostno vzkliznili: »Gospod zdravnik, komu boste pa nas pustili, oh, nikar ne odidite. Težak boj se je začel v duši ljudskega prijatelja: ali naj gre k svoji družini v Ljubljano ali naj ostane pri fantih v gradu. Milo je pogledal svoje paciente in se mahoma odločil: »Nikamor ne grem, pri vas ostanem.« Drugi so odšli, dr. Kožuh je ostal pri junakih borcih in jih bodril do zadnjega. Kdo bi bil izvajal svoj srčni boj tako slavno kot on! Kdor pozna njegovo ljubezen do družine, bo šele razumel, kako teška je bila zanj ta odločitev. Družina mu je bila zares svetleča diše ljubeznj in neomeđevane zvestobe do nadvse ljubljenega soprogarje in štirih ljubih otročičev. Samo en obisk na njegovem domu je poznemu očetu toliko pokazal. Močna živa vera mu je ustvarjala to sladko družinsko srečo. In ker je ljubil svojo družino, je to ljubezen prenašal na svoj narod, ki pravemu rodoljubu ni nič drugega kot širša družina. To je edina prava opredelitev pojma narod. Tak je bil naš Ludvik, zato osebnega sovražnika nikdar ni mogel imeti. Le idejne nasprotnike je imel, ker so ti videli, kaj bi pridobili z dr. Kožuhom, a on jih je odklanjal.

Ne pride mi iz spomina zadnji dan naše družbe. Na usodno nedeljo, 12. septembra (Nadaljevanje na 3. strani.)

Bodite usmiljeni in usmiljenje boste dosegli!

Razkrivajte komunistične nakane!

Ljubljana, 1. decembra.

Znano je, da komunisti že dolgo sestavljajo in obnavljajo nekakšne spiske vseh, ki ne trobijo z njimi. Najbolj črno imajo seveda zapisane tiste, ki z besedo in s protigigantijo nastopajo proti komunizmu. Groze kar javno: »Vse te bomo poklali o pravem času!«

Neka gospa s Štajerskega je te dni po dolgem času prišla v Ljubljano obiskat svoje sorodnike. Blizu hiše, kjer etanujejo, je vprašala skupino nekakšnih dijakov, ki so stali na trotoarju in se polglasno pogovarjali med seboj, seveda pridno kadeč cigarete: »Gospodje, kje tu v bližini stanujete ti in ti?« Začudila se je, ko je dobila za odgovor: »Ti holo-gardišči izdajalec! Stanujejo v onile hiši. Če greste k njim, jim se povejte, da so vsi na naši listi in da jih bomo vse poklali, ko pride čas!« Gospa se je seveda prestrašila, ko je spoznala, kakšne grožnje padajo v Ljubljani na račun poštenih ljudi. Komaj jo je sorodnik potolžil, da taka ura, ko bodo imeli v Ljubljani besedo mlečnizob fantalini, še ni prišla in tudi ne bo, pa tudi na de-žel jim bo odklenalo v kratkem, saj se »brigade komunistov« že kričijo v majh- ne četice, ki morejo terorizirati posa- mezna naselja le tam, kjer slučajno ni nemške vojske oziroma do kamor domo- branec se niso prišli.

Znano je, da ima sedaj v Ljubljani že skoraj vsaka ulica svojega posebnega »komunističnega« zaupnika tako imeno- vano komunistične »ulične zaščite«, prav tako tudi vsako večje stanovanjsko po- slopije oziroma stanovanjski blok. Za mnoge teh »zaupnikov« ljudje vedo, pa se jih boje izdati, boje se maščevanja oziroma vsaj tega, da tudi sami ne pri- dejo na take »rdeče liste«. Ljudi poziva- mo, naj bodo bolj pogumni in naj brez usmiljenja pomagajo pri iztrebljenju teh zaupnikov, zakaj prav nikoli ne bodo zavladali v Ljubljani komunisti. Tudi komunistična agitacija oziroma njihovi pozivi k narodni zavesti, ne smejo ni- kogar zavesti, zakaj resnično protinardni so internacionalni komunisti, ki so- vražijo v enaki meri versko in narodno zavest ter se raiši bratijo z badozljiv- skimi izdajalci. Slovenskemu narodu so v vsej zgodovini napravili najhušo ško- do, tako glede življenja, kakor premože- nja, kulturno in politično opustošenje prav ti komunistični samozvani krivci slovenskega naroda. V odstranjevanju teh komunističnih izdajalcev mora biti Ljubljana prva!

NOVA KNJIGA PRELEPIH PRAVLJIC IN LEGEND

ZMAJ MOČERAJ

in druge legende in pravljice

Spisala Krista Hafner — Slike narisal J. Beranek — 102 strani. — Cena 36 lir. Lepe zgodbe po narodnih motivih o Zmaju Močeraju, o Dušici Rožmariji, Roparju Hudoklinu, o Mariji in brodniku, o Možu s fizičkom in druge. — Prav primerne za ljudskošolsko mladino.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI, Pred školijo 5 — Miklošičeva cesta 5.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

tembra, sem prišel tudi jaz na turški grad. Takoj sva se dobila z dr. Kožuhom in čez eno uro sva z veliko skupino fantov borcev odšla v Zapotek. Vesel je bil in dobre vo- lje, za vsakega je dobil kako dobro besedo, salji se je zdaj pri tej zdaj pri ont skupini. V tem smo že prišli v Zapotek. Fantje so si polskali prenočišče po raznih podri- lah, saj cele hiše ni nihče ene v tej vasi. Dr. Kožuho me povabi k sebi, češ midva bova tu in razgreva na vrtu podre hise odo- jo. Fantje pa prinesejo slamo in legla sva. Razgovor se je sukaj o obrambi Turjaka in drugih dogodkih. Kar prekine razgovor g. Ludvik, se obrne k meni, češ: »Ali te veste, da sem večerj postal svojo družino a služ- kinjo Tončko v Ljubljano? Kako sem to prav storil? Kako bi bila Marija (soproga) in otročiči danes prenesli slovo od mene? Pri- žigal si je cigareto za cigareto in je postajal vedno bolj redkobeseden, strmel je v zvez- dato nebo in postajal zamišljen — mislil je na svojo družino. Nisem ga hotel motiti in s kratkim pozdravom sem splezal na hlev v slamo, kjer sem si tudi jaz polskal pro- stor med fanti in puškami. Drugi dan sem ga videl, kako je odšel z nekaj fanti nazaj v turški grad; skrbelo ga je, kaj bo z stotnami ljudi in morebitnimi ranjenci ko pride do borbe; tam je tudi ostal.

Mj pa smo se drugi večer unakniti v ni- žino. In potem je prišlo tisto kruto ubijanje tako plemenitega, tako idealnega, za vse žrtve pripravljenega slovenskega narodnega delavca, očeta štirih otročičev. Zakaj! Zaradi njegovega značajnega katoličanstva. Poslušaj, človek: ko se je odločala usoda turških ujetnikov, je zakleal okrajni sanitetni referent pri okraj- nem glavarstvu v Kočevju dr. Tone Ko- čevar, rojen v Velikih Laščah, žena pa ima iz Ribnice, takole: »Dr. Kožuho, je krščanskega nazora, mi pa ne maramo bele vrane med seboj, on mora izginiti!« Kocka je padla, z njo pa strašna smrtna obsodba na dr. Kožuha. Ko so ga peljali na mori- šče, je molil s fanti rožni venec — v po- slednjem trenutku pa je izvlekel iz žepa sliko svoje družine in jo zri zadnjikrat, bridko čuteč, da na godovni od sv. Ma- tevža, 21. septembra, svoje ljubljene šest- mesečne Mateje mora on za vedno od svo- jega najdragocenejšega zaklada — družine v črni grob. Ko so ga drugi dan polagali vaščen v zemljo, so našli v njegovi roki z njegovo srčno krvjo obliko sliko njegove družine. Čudo! Dr. Kožuho, zdravnik v Ve- likih Laščah, je do sedaj edini zdravnik žrtve komunističnega nastaja v Sloveniji in on je obsojen v smrti od tovarisa okrajnega zdravnika dr. Antona Kočevarja! —

Novo mesto je obsodilo komunizem

Preteklo nedeljo so Novomeščani v silnem zborovanju dali duška svojemu ogorčenju nad zločinstvom komunizma

Novo mesto, 1. decembra.

Dolenjska prestolnica, ki je po 8. sep- tembru izmed vseh krajev na Dolen- skem doživela tako žalostne in črne dni kot še nikoli v zgodovini, je preteklo nedeljo glasno in odločno obsodila Osvo- bodilno fronto in njeno vodstvo ter kriv- ce vsega gorja in nesreč, ki ga je mo- ralo pretrpeti mirno dolenjsko prebival- stvo.

Dvorana bivšega Sokolskega doma, vsa okrašena z zastavami, še ni bila ni- koli tako nabito polna kot v nedeljo po- poldne, ko se je ob treh pričelo proti-

komunistično protestno zborovanje. Vse zborovanje je odjeknilo kakor en sam mogočen krik trpinčnega ljudstva proti pobesnelim komunističnim krvnikom in kot njihova obsodba.

Zborovanje je vodil visokošollec Peter Kalan. Po odpeti himni »Hej Slovenci« in po pozdravu zastopnika majorja Mai- wald, stotnika Fischerja, poveljnika skupine domobrancev v Novem mestu kapetana Rupnika, novomeškega prošta Cerina, župana dr. Kalana in drugih za- stopnikov oblasti je spregovoril ravnatelj Dolence. Po njegovih odločnih bese-

dah o preizkušnji slovenskega naroda je spregovorila v imenu žena in deklet go- spa Marija Premrova. Nato je stopil na govorniški oder akademik Luka in izrekel zbranim zborovalcem odkrito be- sedo v imenu slovenskih akademikov. Kakor jeklo pa so padale besede iz ust junaka komandirja čete Furlana Draga, znanega pod imenom Orana. Spomnil se je vseh novomeških žrtv in zaklical »Popravi svoj greh, Novo mesto!«

Zborovanje se je zaključilo z. manife- stacijami domobranstvu in s slovenskimi himnami.

Protikomunistični plaz na ljubljanskih šolah

Dijaki energično čistijo svoje razrede kljub posredovanju in zaviranju od leve in desne

V V. a razredu na Rakovniku so že dolgo časa sedeli trije zakriti komunisti in kvarili sveže slovensko oziroma vsega razreda. Ko se je na naših šolah začelo protikomunistično vrenje, je tudi V. a razred sklenil, da bo napravil malo pre- piha in izgnal smrdljivo zločinsko dru- štino ven. Opravili so to v torek 30. no- vembra po prvi uri. Zaveden slovenski dijak je stopil na oder in govoril takole: »Veliko je trpljenje našega naroda, ve- liko posebno še zato, ker so mu to trp- ljenje pripravili njegovi lastni sinovi, usuznjeni protinardnemu zločinskemu komunizmu. Njihovo geslo je bilo: žrtve morajo biti. Mi pošteti slovenski fantje nočemo takih ljudi v svoji sredi. Ne bo- mo trpeti v našem razredu ljudi, kot so Marolt Boris, Rojce Jurij in Škof Frane. V imenu vsega razreda vas pozivam, da poberete svoje stvari in takoj izginete iz našega razreda za vedno. Škof Franc je takoj na prvi ukaz šel iz razreda, ostala dva, Rojce Jurij in Marolt Boris pa sta odločno zahtevala, naj razred glasuje njuni izključitvi. Pa sta slabo naletela. Ves razred je demonstrativno zahteval, da gresta, in ker sta se ob- tavljala, jima je celo pomagal. Sliši se, da sta posebno Škof in Marolt močno obremenjena in da ne bi škodovalo, če bi se oblast malo zanimala za njihovo preteklost.

Istega dne so bili podobni dogodki tudi v VII. razredu rakovniške gimna- zije. Sprva je razred označil kot delavce za OF Stančič Stane, Vlahnyja A. in Vlahnyja Silvota. Ves razred pa je naknadno zahteval, da gresta iz razreda

še Gole Davorin in Ajdič Igor. Takoj po tretji uri je na poziv nastala v razredu grobna tišina in mlad fant je stopil za kateder: »Dve leti že padajo naši naj- boljši možje in fantje, dve leti se dviga jok mater in otrok na požganih domo- vih, jok za padlimi možmi in sinovi. Narod se je približal robu propada. Kdo je tega kriv? (Medklici: Komunisti! Pu! Ven z njimi!) Kdo načrtno mori sloven- ski narod in kdo hoče iz te tragedije svojo krvavo žetev? (Komunizem! Dol komunizem!) Vsi zavedni Slovenci, ki nam je mar naša vera, naše slovenstvo, obsojamo OF in njene pristaše izključe- jemo iz poštene slovenske družbe. Naj gredo takoj iz razreda Stančič Stane, Vlahnyja A. in S. Gole Davorin in Ajdič Igor.« Izobčenci so pobrali svoje stvari in šli. Fantje pa smo zaprli vrata in navdušeno zapeli: »Hej Slovenci!« Iz- vržki so šli nato pred ravnateljstvo pi- sarno, kamor so bili tudi ostali dijaki poklicani. Medtem je eden izmed izklju- čencev stopil k enemu zavednih dijakov in mu rekel: »Za vse življenje ste ga po- lomili, ko ste nas vrgli ven! Če mi ne bomo prišli, bodo prišli pa drugi, ki prav tako mislijo kot mi, zapomni si to! Ti se boriš s tistimi, ki uničujejo sloven- ski narod, jaz se bom pa vedno boril s tistimi, ki bodo uničili slovenski narod!« S temi besedami je fant sam odkrito priznal, da se prištevja k tisti krvavi zlo- činski družini, ki ji je edini namen boljšeizvajanja slovenske deželo in uni- čenje slovenskega naroda.

V VI. e razredu klasične gimnazije so v torek 30. novembra izločili iz svoje

družbe Jermana, žigar oče je v Plenu- mu Osvobodilne fronte, on sam pa si zdravi prestreljeno roko doma. Včasih je pobiral prispevke za Osvobodilno fronto in je delovanje OF tudi organiziral v VI. e razredu skupno z Zupančičem. Iz- ločili so iz svoje družbe tudi Zupančiča. Ta se je nekaj upiral in se skliceval na razred, toda ves razred je nergično za- hteval, da gre.

Prvi dar gre šolskim kuhinjam

Iz pisarne odbora Zimske pomoči smo prejeli sledeče obvestilo:

Dar 200.000 lir, ki so jih darovale Zdržene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., se bo uporabil za šolske kuhinje.

Naredba o ureditvi protiletalske zaščite

1. Mestnim občinam v pokrajini se dovoljuje, da organizirajo s sodelovan- jem Rdečega križa vse, kar more slu- žiti za neposredno pomoč prebivalstvu, prizadetemu na lastnem imetju ob mo- rebitnih zračnih napadih. Posebno:

a) sprejemni urad za vpisovanje in nakazovanje začasnih stanovanj ose- bam, ki so ostale brez strehe; službo pri imenovanjih mestih vršijo organi javne varnosti;

b) začasna stanovanja v raznih mest- nih okrajih;

c) razdeljevanje hrane, oblačila in obutve.

2. Kot mesta za sprejemanje in za- časna stanovanja se morajo določiti po sledečem vrstnem redu: socialni zavodi in dijaški domovi, dvorane za javne prireditve, primerna javna poslopja ter končno le delno zasedena privatna sta- novanja — tudi proti volji lastnika — po nujnosti ali potrebi in po presoji županstva.

3. Lastniki in upravitelji izbranih poslopij so v slučaju absolutne potrebe in po presoji županstva obvezani, da dajo na razpolago ponesrečencem ne le svoje prostore, temveč tudi hišno opremo, ki jim ni neobhodno potrebna za njihovo lastno uporabo.

4. Pekin in prodajalci racioniranih živil morajo imeti stalno zalogo, za tri dni preračunano, za svoje običajne od- jemalce; vsako županstvo pa naj pre- skrbi za posebno lastno zalogo živil, ki se stalno izmenjava, odgovarjajočo približno 2% prebivalstva.

5. Osebe, oškodovane na svojem imetju in pravilno vpisane na spre- jemnem uradu, imajo pravico dobiti hrano za tri dni, ne da bi morali pre- dložiti svoje živilske nakaznice.

6. Prehranjevalni zavod naj v teku treh dni po zračnem napadu pripravi za naknadno razdelitev novih živilskih izkaznic namesto uničenih ali izgub- ljenih.

7. Lastniki restavracij in gostiln so dolžni na zahtevo županstva posoditi obični pribor in posodo ter vse, kar ni neobhodno potrebno njih obratu.

Da se oblastem in ustanovam olajša ta naloga, se prebivalstvu svetuje, da v slučaju zračnega alarma vzame s se- boj v zaklonišča primerno količino hrane in pijače kot zalogo, potrebno v skrajnem slučaju.

Ta naredba stopi takoj v veljavo.

V Ljubljani dne 19. novembra 1943.

Prezident div. general

Rupnik s. r.

Poveljstvo slovenskega domobranstva objavlja:

V organizacijski štab prihaja vsako- dnevno ogromno ljudi z raznimi pro-šnjami, prijavitelji, predlogi, obvestili in sličnim. Večina teh strank zahteva sprejem samo pri najvišjih funkcionarjih štaba. Ker pa je štabno osebje v tej razvojni organizacijski dobi pre- obloženo z obilico poslov, je nemogoče vse stranke sprejeti, razen v najnuj-nejših primerih. Poveljstvo zato prosi, da se obvestitve držijo sledečih odredb:

1. Vse predstavke, ki niso v zvezi z zares nujnim osebnim sprejemom, naj se oddajo v pisni obliki v za to svrhu postavljeni pisemski nabiralnik pri vodu.

2. Sprejemanje strank pri funkcionarjih se bo vršilo samo v dokazano nujnih zadevah, in to vsak torek in petek izključno od 10 do 12, v kolikor bo za to službene možnosti.

3. Te odredbe ne veljajo za one, ki se morajo ob določeni uri zglediti v štabu na pisni poziv.

Ko je padel naš Rado

Okrog 4. ure zjutraj so začele padati topovske kroglice. Prvi je bil zadet g. Rado Petrovič, ki je takoj izdihnil. V tem smislu nam je le v par bese- dah opisal sobotni »Slov. dom«. Tvoje zadnje trenutke življenja, Rado, teh par be- sed je naredilo

tudi v naših srcih neizrečno razdejanje in praznoto, ker Tebe ni več.

Naš Rado se je rodil 19. julija 1921 v Spodnji Polskavi ob vznožju žozdnatih Pohorskih hribov. Njegova mati, ki danes še živi, je dobra, verna slovenska ma- ti, mati, ki bi dala srce z življenjem vred, vse svoje moči, svojo dušo le za Boga in slovenski rod. Petero otrok je vzgojila v istem duhu, katerega je imela sama. Deloma v Mariboru, deloma v Ljubljani je Rado dokončal svoj gimna- zijski študij. Do jeseni leta 1942 je v Ljubljani vršil svojo službo za skromno življenje in za svoj ideal: glasbo. Komu od teh, ki ga poznamo, ne pridejo v spom- in pripori, ko smo ga videli sedeti ob klavirju, pri orglah, ob violini? Ob spre- mljavi vsakega teh instrumentov je donel njegov glas tako čist, tako svetel.

Novembra meseca 1942 se je Rado poslovil iz Ljubljane in nastopil službe- no mesto tajnika v Cerknici. Ves čas svoje tajniške službe se je uril v vojaški vedi, sam, prostovoljno, odločno, češ: naš narod nas pričakuje, naš dom nas po- trebuje, potrebuje novih moči, volje in dela, kajti sicer bo uničen. Vseposod je videl Rado potrebo in nujnost pomoči in brž je hitel, delal se trudil, da bi po- magal. O Cerknici, ti sploh doumeti ne moreš, kaj je Rado storil zate. Koliko po- sredovanj, prošnji za skupni tvoj blagor je Rado izvedel do potankosti tako, da ti je rešil življenje, med tem ko ste mu nekateri cerkniški veljaki metali polena pod noge. Kdor more razumeti, naj razu- me. Ti veljaki naj pač vsak dan ob izvr- ševanju svoje službe globoko doživijo to: kaj je delo tajnika in postal poveljnik branilcev domov. Ko se je privajal v Cerknico rdeča drhal, se je moral 9. sept. letos s svojo posadko umakniti v Begu- nje. Z njim sta bila neomajna borca: upra- vitelj šole Škubec, ki naj mu bo vsa ne- minljiva slava, saj je dal svoje življenje za dom, inž. Seljak, ki je prav tako častno padel. Do 15. sept. so se skupno z be- gunjsko posadko branili z vso hrabrostjo srca in pesti, dokler niso 15. sept. zajeli vseh begunjskih borcev komunisti in jih porazdelili. Toda Rado je bil junak. Še istega večera se je rešil iz oklepa drhal. Poskušal je priti za vsako ceno iz Be- gunj. Tri dni je prežal na ugodni trenu- tek, tretji dan, to je 18. sept., so ga po- novno uveli in odvedli v cerkniške za- pore. Radotova pot iz Begunje do Cerkni- ce je zopet polovila zase. Cerknica, kako si da ti snrejala! »Glejte ga, naš bo- leel!« Sedaj ti bomo dali »nermesno« mi Cer- kničani. Tako ste klicali Radotu v no- zdrav. Pehali ste se okrog njega kakor za stavo. Ldo mu bo dal več znanje, sunkov, kdo mu bo večkrat pljunil v obraz.

Drugi dan, 19. sept. ob 7 uri zjutraj se je približal obračun Nemške čete so nrhitele, da bi Cerknico rešile neznošnih dogodkov, pa tudi zato, da bi obrabunale s temi, ki plinčajo na svoje naboliše mo- že in fante. Rado je v tem trenutku v zaporu odrgal kos železa odnil vrata in obenem bil ponovno na pohodu proti tem, ki dom zaničujejo.

Ves čas se je ponovno boril, do vler ni prišla usodna noč v Grahovem. Tam se je odločilo tisto, o čemer nam »Slo- venski dom« sporoča: »okrog 4. ure zju- traj so začele padati topovske kroglice. Prvi je bil zadet g. Rado Petrovič, ki je takoj izdihnil.

— Ivan.

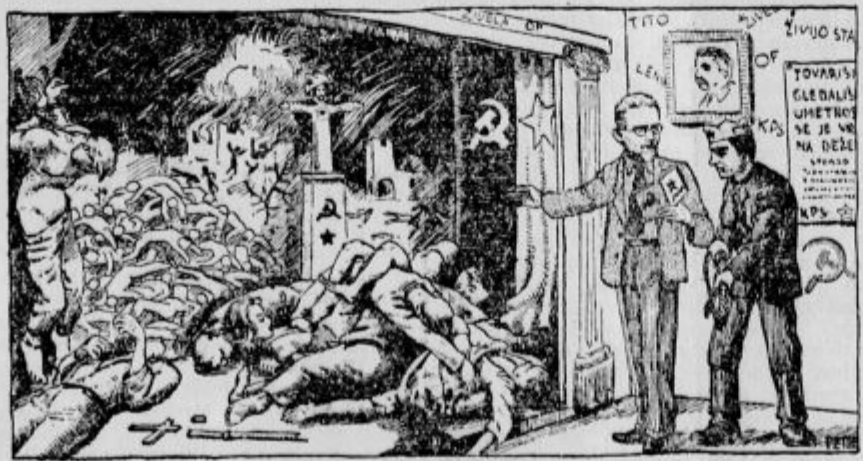
OBVESTILA »PREVODA«

Delitev krompirja

Ponovno obveščamo, da prodajajo trgovci, navedeni v naši objavi od dne 1. decembra, po 1 kg krompirja na odr- ezek »4« in 1 kg krompirja na odr- ezek »5«, skupno torej dva kilograma krompirja.

FILMI TEGA TEDNA

»Ljubavna komedija« — film, ki ga predvala kino Sloga, je res prava kome- dija. Mladega skladatelja, ki je poleg vsega že tudi slaven, bi rade poznale vse ženske v mestu, posebno pa tiste, ki se štejejo v boljše družbo. Mlada slikarica, da bi dra- žila svoje prijateljice, pove, da ga prav dobro pozna, da sta dobra prijatelja. Kjo more biti več zavisti kot ravno pri prija- teljih! Toda še več! Pisatelj, prijatelj skladatelja, je malce ljubosumen. Slikarica seveda ne ve, zakaj jo vabi na večerje, za- kaj se suče okrog nje, morda da bi nagajal prijatelju, ona pa sprejema njegova vabila, da bi res mislila, da hoče napraviti ska- datelja ljubosumnega. Toda kaj, ko sedi pri večerji s pisateljem, le ta telefonira svo- jemu prijatelju, da ga njegovo dekle vso- mo, skladatelj res pride v lokal, ne zmeni se ne za slikarico in ne za prijatelja, pač pa najde svoje pravo dekle v družbi ne- koga gospoda. Po mnogih pripetljajih se vse poravnata, skladatelj se pobota s svojim dekletom, slikarica pa se zaroči s pisate- ljem. — Magda Schneiderjeva podaja svojo vlogo prav dobro. Film je vsebinsko po- doben mnogim drugim, ki prinašajo vsak- danje dogodke v velikem mestu.

Vidmarjevo gledališče na deželi.

Dramaturg Vidmar režiserju Daklju:

»Tovariš Daki, izvedba seenerije je sicer pravilna in skladna s predvidenim načrtom, toda kulise so še vedno prešibke in pozorišče premalo zasedeno.«

Bodite usmiljeni in usmiljenje boste dosegli!

Vzor zavedne slovenske družine

Deset sinov velikogabrskega župana Zajca, vsi razen najmlajšega pri slovenskih domobrancih.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapisih

Novembrske stanovanjske odpovedi.

Ljubljansko okrajno sodišče je v enajstih mesecih letos sprejelo 790 odpovedi, s katerimi so hišni lastniki zahtevali od najemnikov izrazitve v najem danih stanovanj in obratnih prostorov. Lani jih je bilo 763. Torej letos za malenkost več, kar pa bistvenega položaja mnogo ne spreminja. Zanimiva je primerjava odpovedi za leto 1940, in 1941. Leto 1940, ko je bila zaščita stanovanjskih najemnikov že v polni veljavi od 16. septembra prejšnjega leta, je bilo 1708 odpovedi, naslednje leto, ko je bila izvršena zasedba Ljubljane po italijanski vojski, pa 1138. Letos v novembru je bilo 35 odpovedi, lani 40, predlanskim 53 in leta 1940, celo 71 odpovedi. Kakor navadno, je bilo odpovedanih največ malih stanovanj, obstoječih iz ene ali dveh sob. Odpovedana pa so bila tudi v novembru največkrat stanovanja zaradi neplačane najemnine, ko je najemnik ostal po več mesece dolžan, mnogo stanovanj je bilo odpovedanih, ker je gospodar potreboval stanovanje za svoje. Zanimiva je pred okrajnim sodiščem stanovanjska pravda, ko je neki zavod odpovedal stranki stanovanje le iz razloga, da je stanovanje zelo pokvarjeno in zanemarjeno. Stranka je ugovarjala in se sklicevala na izvedence-strokovnjake, ki naj ugotovijo, da je stanovanje ostalo nepokvarjeno in da je čisto. Proti odpovedim so najemniki večinoma pravočasno ugovarjali in so se nato razvijali kratki stanovanjski procesi.

Huda nesreča v tovarni za klej

V torek okoli pol dvanajstih se je v tovarni za klej na Ljubljanskem polju primerila huda nesreča, ki je zadel 49let starega oženega delavca Alojzija Pavšiča, stanujočega Pod ježami. Transmisijski jermen ga je zagrabil, vrzel ga je ob tla. Hudo poškodovanega po rokah, nogah in životu so ga reševalci prepeljali v splošno bolnišnico.

V torek je nezgodna kronika zaznamovala še nekaj drugih manjših, a tudi hujših nesreč. Trnovčan Janez Breškvar, stanujoč na Cesti na Loko št. 28, je tako nerodno preskočil kanal, da si je zvinil desno nogo. — V Čopovi ulici št. 21 stanujoči Hruška Aleksander se je na nogi zbil ob žebelj. Neznatni rani ni poseval posebne pozornosti. Nastopilo je tako hudo zastrupljenje, da je moral iskati zdravniško pomoč na kirurškem oddelku. — V Florijanški ulici št. 21 stanujoča zasebnica Berta Zalokarjeva je spodrsnila na pločniku in si zlomila desno nogo. — V Ciglerjevi ulici je padel z lestve delavec France Skrajnar. Dobil je poškodbe po glavi. — Cirkularke je 42 letnemu mizarju Ignaciju Sturletoletu obrezala prste leve roke. — Delavkin sin 7 letni Tonček Lah se je z vrelo vodo poparil po levi nogi.

Reševalci so bili v torek okoli 19.15 poklicani v palačo Delavske zbornice, da bi tam rešili neko dekle, Ivanka Križmanovo, ki je hudo omedlela po uhajajočem svetlinem plinu. S pul-

motorjem so jo skušali reševalci obditi k življenju. Zaman. Zdravnik je ugotovil nastop smrti.

Zaradi 24.000 lir vrednih jermenov

V skladišču trdke Lenarčič & Comp. v Ljubljani je letos januarja izginilo sedem pogonskih jermenov, ki so bili vredni najmanj 24.500 lir. Kdo naj bi jih bil ukradel? Težko je bilo koga upravičeno obdolžiti in obtožiti. Naposled je bil aretiran pri tvrdki zaposleni delavec Primož, ki stanuje zunaj mesta in zunaj bloka. Na njegovem stanovanju so našli nekaj blaga tujeja izvora, tako tri male kose transmisijске jermene, šotor in še druge malenkosti. Tvrdka je jermene spoznala za svojo last. Primož je bil sedaj obtožen prvič tatvine 24.500 lir vrednih pogonskih jermenov in drugič tatvine ostalih stvari, ki so bile pri njem najdene. Prvo tatvino je Primož zanikal in navajal tehtne alibidokaze v svojo razbremenitev. Drugo tatvino je priznal. Pred sodnikom-podincem na okrožnem sodišču je bil Primož obsojen le zaradi druge tatvine na dva meseca in 15 dni strogega zapora. Zaradi pomanjkanja dokazov pa je bil oproščen od obtožbe v pogledu tatvine sedmih pogonskih jermenov.

Novi grobovi

† Salehar Angela, Po hudi, mučni boleznii je umrla v nedeljo, 28. nov. Salehar Angela, mati številne družine iz Prelesja, župnija St. Rupert. Pogreb bo v četrtek, 2. dec., ob dveh popoldne v Zal, kapelica sv. Jakoba. Sentruperčanje v Ljubljani ste vabljeni, da se pogreba udeležite.

Zgodovinski paberki

2. grudna:

1804. leta je oklical senat s pritrdom obel zbornic in dodatnim plebscitom Napoleona Bonaparta za dednega cesarja Francozov. Kakor je kronal papež Karla Velikega, tako je hotel pobasati Napoleon svoje cesarstvo v istem veličastju: povabil je v Pariz papeža Pija VII., ki je novega cesarja mazilil, krono pa si je položil na glavo sam. Istega dne

1805. leta je novi cesar premagal v trocarski bitki pri Slavkovi na Moravskem združene Avstrije in Ruse. Po tej zmagi je prisilil cesarja Franca, da je sklenil mir v Bratislavi, kjer

Izšla je peta »Svetovac« štivilka pod naslovom:

S premogom in kovinami po svetu in zgodovini

Knjiga je spretno prevedena in v njej je marsikaj izpopolnjeno. Posebno lepe so številne izvirne slike, ki poživljajo zanimivi tekst. Knjiga bo prav gotovo dosegla svoj namen. Naj ne bo nikogar, ki ne bi prebral te knjige! — Naročite se na »Svet«!

Za današnji dan

Koledar

Četrtek, 2. grudna: Bibijana, devica in mučenica; Evazij, škof; Blanka, kraljica; Adrija, mučenica. Petek, 3. grudna: Franc Ksaverij, spoznavalec; Sofonija, prerok; Birin, škof.

Dramsko gledališče

»Normanski junaki«. — Red četrtek. Ob 16.

Operno gledališče

»Thais«. — Izven. Ob 16.

Kino Matica

»Veleturista«. — Predstave ob 15 in 17.30.

Kino Union

»Da bi bil vsemočnej«. — Predstave ob 15.30 in 17.30.

Kino Sloga

»Peterček«. — Predstave ob 15 in 17.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Bleiweisova c. 43, mr. Hočvar, Celovška c. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška c. 47.

Opozorilo policije

Uprava policije, oddelek za protiletalsko zaščito v Ljubljani, opozarja vse lastnike restavracij in gostiln, da so v smislu uradne odredbe g. predsednika pokrajinske uprave dolžni na zahtevo županstva posoditi občini pribor in posodo ter vse, kar ni neobhodno potrebno v njihovem obratu, v svojo nujne preskrbe oškodovancev po svažnih letalskih napadih. Da se oblastem in ustanovam olajša naloga preskrbe oškodovancev, se prebivalstvu svetuje, da v primeru zračnega alarma vzame s seboj v zaklonišča primerno količino hrane, pijače in obleke kot zalogo, potrebno v skrajnem primeru.

je moral odstopiti Francozom Benečijo in Dalmacijo.

1848. leta se je cesar Ferdinand odpovedal prestolu, potem ko sta Windischgrätz in Jelačić prisilila k predaji uporni Dunaj in začela stiskati ogrske revolucionarje. Prestol je zasedel njegov osemnajstletni nečak Franc Jožef I. Novi vladar je razpustil ustavodajni zbor, plod revolucionarnih maršnih dni in oktroiral ustavo, po kateri naj bi bile Avstrija in Ogrska enotna država. Ogrski državni zbor je nato odstavil habsburško dinastijo in proglasil Ogrsko za republiko. Ko so Ogrji pognali cesarske čete v beg, je cesar sprejel pomoč ruskega carja, ki se je bal, da se ne bi revolucija razširila tudi na Poljsko. Od treh strani napadeni so se Madžari pri Vilagošu vdali. Revolucija je bila zlomljena, zavladal je absolutizem. Po teh razburljivih dneh prvega leta svoje vlade je moral novi cesar preživeti še marsikatero preizkušnjo, dokler ni v sredi za njegovo državo usodne svetovne vojne zatisnil za vedno trudnih oči.

»SVET« Vam nudi bogato tivo

Današnji številki »Slovenca« so priložene položnice. Cenj. naročnike prosimo, da se jih blagovolijo čimprej poslužiti.

Dnevne novice

Zalna av. maša za drugega pokojnika Bogdana Lavriča. V četrtek, 2. decembra, bo ob 8 v cerkvi Marijinega Oznanjenja slovesen Requiem za pokojnega prijatelja Bogdana Lavriča in njegovih padlih soborcev. Prijatelji, križarji in znanci vabljeni! Ohranimo blagega pokojnika in ostale v trajnem spominu in molitvah.

Sosolci nedavno umrlih dveh gg. župnikov Ivana Platiša in Viktorja Turka naj ne pozabijo zanj opraviti po dve sv. maši, kot smo se domenili ob odhodu iz semenišča.

Nalivna geresa, boljša, dobro ohranjena kupuje po najvišji dnevni ceni trdka EVEREST, Prešernova 44.

Instrukcije — Novi (Turjaški) trg 5. S 1. decembrom začnemo poučevati dijake, ki nimajo šolskega pouka, in jih pripravljati privatno čez dva razreda srednje šole. — Ljudskošolski otroci dobe pri nas učno pomoč in nadzorstvo: dopoldne ali popoldne. Honorar zmeren. Vpisovanje dnevno: dopoldne in popoldne. Vabimo: diplomirani filozofi.

J. Steinbeck: »Sedmi jese, I. del. Izšlo v založbi »Pluga«, Miklošičeva 39. Na prodaj po 70 lir v vseh knjigarnah. Za stalne naročnike ugodni plačilni pogoji. Zahtevajte prospekt!

Knjige založbe »Pluga« so lepo Miklavžev ali božično darilo. Za stalne naročnike ugodni plačilni pogoji. Zahtevajte prospekt!

Opozorilo! Staršem onih dijakov-tnj srednjih, strokovnih in mešanih šol, ki letos nimajo rednega pouka, nujno svetujemo, da ne puščajo svojih otrok brez dela. Vpišite jih v tukajšnji korepetitorij »Napredek«, ki redno in nemoteno pripravlja dijake-tnje za vse šole in razrede, za vse ali posamezne predmete in tudi jezike. Posebni tečajji matematike. Najbolja prilika za uspešno redno šolanje dijakov-tnj. Poseben oddelek tudi za privatne izpita. Pouk je priznana najboljši zaradi odlične organizacije in se vrši v ločenih skupinah za vse razrede in to v središču mesta na Kongresnem trgu. Zahtevajte prospekt. Vodstvo specialnih instrukcij, Kongresni trg 2-11.

Nova mladinska stikanica

»Bumček in Bunkica« je pravkar izšla v Mladinski založbi

Dijaki-tnje srednjih in višjih šol, ki nimajo predavanj, najuspešneje izkoristijo prosti čas a posebej tečajev strokovnih predmetov. — Knjigovodstvo, stenografija, strojepleša, trgovska matematika, trgovstvo, trgovska korespondenca in tuji jeziki. Izbra predmetov po želji. Praktična izobrazba za bodočnost za vsakega. Vpisovanje dnevno, prospekti na razpolago. — Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2-11.

Raeko in Lila, nova knjiga za mladino v knjigarni Žužek.

Na Miklavžev večer v nedeljo, 5. decembra, zaključijo akademski slikar Pliberšek Marijan razstavo svojih del v Galeriji Oberenol, Gosposvetska 3.

Advokat dr. Rado Povlič

je preselil svojo pisarno v Cigaletovo ul. 3 (poleg sodnije)

Mesa za bolnike niso oddajali nekateri mesarji v predpisani kakovosti. Na upravičene pritožbe bolnikov je »Prevedo« prodajo tega mesa preuredil. Kakor čujemo, so sedaj bolniki zadovoljni tako s kakovostjo, kakor tudi z načinom delitve.

Miklavžev večer v frančiškanski dvorani. Sv. Miklavž bo letos obiskal in obdaroval pridne otroke, pa tudi odrasle, v frančiškanski dvorani v nedeljo, 5. t. m., in v ponedeljek, 6. decembra, ob 16. Vstopnice in vse informacije dobite vsak dan od 9-18 v Skrabčevi sobi — na koncu frančiškanskega pasaja v I. nadstropju.

Posebna dodelitev fižola za Božič. Vrhovni komisar za Jadransko Primorje g. dr. Rainer je naklonil Ljubljancem za letošnji Božič posebno dodelitev 10 vagonov fižola in graha. Delitev tega izrednega dodatka bo ob času objavljena.

V Novem mestu je bila v ponedeljek, 22. novembra, v kapiteljski cerkvi slovesna sveta maša zadušnica za vse žrtve iz novomeške dekanije, ki so jih pobili brezbožni komunisti. Sv. mašo je daroval g. prošt Čerin ob asistenci dveh kanonikov. (21. novembra je namreč mosec dni, kar so bili umorjeni prof. Kek, bivši kanonik, in tovariši iz Novega mesta.) Prostorna kapiteljska cerkev je bila premahna, da bi sprejela vse, ki so se žalne slovesnosti udeležili.

Rokodelski oder. Kot vsako leto, tako bo tudi letos na Rokodelskem oderu Miklavžev večer. Spored je skrbno pripravljen. Uprizorjena bo ljubka igra »Nebeška storilja«, v kateri nastopajo stari in mladi, seveda tudi sveti Miklavž. Po igri bo nastop Miklavža s spremstvom nato pa obdaritev. — Pričetek točno ob 15. Daria se sprejemajo v soboto od 9-13 in od 14-19. V nedeljo pa od 9 dalje do pričetka predstave v pisarni Rokodelskega odra, Petrankova 12-1.

Skrb za krompir je zadnji čas najbolj nadlegovala Ljubljance. Kakor smo poučeni, so je »Prevedo« kljub izredno slabi letini po dolgi pogajanji vendarle posrečilo zagotoviti prebivalstvu Ljubljane več eto vagonov tega našega »vsakdanjega kruha«, ki ga bo postopoma oddajal potrošnikom.

Danes izšlo:

JOŽE DULAR: »KRKA UMIRA« Založba »KLAS« - Knjigarna Žužek

Sv. Miklavž — iz leca. Takega smo v mladih letih vedno dobivali kot darilo na ta lepi dan obiska mladinskega svetnika in njegovih spremljevalcev. Brez tako imenovanega škofjeloškega kruha ni šlo. Danes ga ni več in tudi sv. Miklavž ga ne nosi več. Navada pa ostane in stari običaji so aveti in treba jih je spoštovati ter ohranjati kolikor se da. Tako je tudi sv. Miklavžev v podobni škofjeloškega kruha ali pa tudi barvanega leca. Le da zdaj ni ne enega ne drugega. Gdš. Jela Vilfanova si je zamislila nadomestilo zanj, kakor je že preskusila za veliko noč z velikonočnim petelinčkom. Vzela je zdaj folklorno čist primer av. Miklavža iz kruha ter ga prenesla na — trd vtisnjen papir in ga tako lepo ponaredila in priredila za današnje razmere. Ta imitacija sv. Miklavža bo prav primerna za miklavževa darila ter se dobi po vseh papirnicah, zlasti pa v papirnici Ljudske knjigarne. Izdelana je v dveh barvah ter je tudi cena dvojna (22.50 lire, 28 lir). Tudi lep vojni spominček na sv. Miklavža!

Izmenjava semenskega krompirja. Izkušnje ljubljanskih pridelovalcev krompirja, ki so letos zasadili in obdelali 640 ha krompirjev njih — 4 ure bi potrebovali, da bi takšno njivo obhodili — so pokazale, da je posebno pri krompirju dobro seme odločilne važnosti za uspešno letino. Zato se so pojavili glasovi, da želijo pridelovalci krompirja dobiti tudi za prihodnje saditev izbran semenski krompir. Obrnili smo se na nemškega svetovaleca za prehrano in kmetijstvo pri Pokrajinski upravi g. dr. Kultererja, ki nam je izjavil, da bo na pomlad mogoe dobiti dobro semensko blago, toda samo proti zamenjavi, tako da bo vsak premak semenskega krompirja moral oddati isto količino lastnega krompirja za občo prehrano.

Lepo darilo za sv. Miklavža je prva bibliofilska izdana zbirka največjega poljskega pesnika Adama Mickiewicza v prevodu Tineta Debeljaka »Kitica Mickiewiczova« z originalnimi ciklozezi akad. slikarice Bare Remčeve. Dobi se v vseh knjigarnah!

Zahtevajte AMIDON tablete proti glavobolu, nevralgiji, gripi, influenci, dismenoreji in revmatizmu. Dobite jih v vsaki lekarni

Opozorilo

Opozarjamo p. n. konzumente, da je Sedlar Ivan, lastnik tovarne hranil »Sladac, Ljubljana — Moste, stavil v promet škatle z napisom »Pravi Francov dodatek kavi« po pol kilograma, katere pa ne vsebujejo našega izdelka. Te škatle se razlikujejo od naših originalnih škatel samo po barvi mlinčca na prednji strani škatle. Na naši originalni škatli je namreč mlinček temno modre barve, torej iste temne modre barve kot sta dva trakova in površina, na kateri se nahaja ime »Frank« na sprednji strani škatle, dočim je na škatlah, ki jih je stavil v promet Ivan Sedlar, barva mlinčca črna, a trakova in površina pa temno modre barve. Škatle Sedlarja Ivana sploh ne vsebujejo niti najmanjšega odstotka cikorije, temveč so napolnjene z neko drugo mešanico.

Proti Sedlarju Ivanu smo zaradi gornjega uvedli sodni postopek.

FRANCK INDUSTRIJA KAVOVINA

D. D., prej Hinka Francka Sinovi d. d. Zagreb

Naročaito »SVET«

KULTURNI OBZORNIK

»Sneguročka« v Operi

Aleksander Sjerov, bolj idejno kot glasbeno eden najmočnejših pripraviljavcev polni samostojni ruski glasbeni umetnost, ki naj bi slonela na narodnih prvinah, je nekje zapisal: »Po mojem mnenju bi potrebovala bodoča ruska opera fantastične, pravilne snovi, da bi mogla pokazati vse bogastvo ruske mitologije in slikati pristno rusko gledanje na naravo.« Njegov sodobnik Aleksander Dargomizski je v svoji operi »Rusalka« to misli že v visoki meri uresničil. Še neprimerno bolj jim je pripomogel do veljave Rimski-Korsakov v svoji operi »Sneguročka«, ki se v svoji pravilnosti komaj še dotika trdih tal realnosti. Da je Korsakov toliko lažje prelomil z dotedanjo rusko umetnostno tradicijo, ki je močno upasala v zapadnih vodah, v to ga je uspevaljal njegov naravnost genijalni diletantizem, ki ga ni v ničemer ovirala navezanost na preteklost; diletantizem seveda, ki ga je Korsakov v trdi borbi z materijo temeljito premagal. Korsakov sam popisuje, iz kakih osnov je zrasla novoruska struja. Kakšno je bilo njegovo znanje še

celo takrat, ko je bil poklican za profesorja na konservatoriju, nam sam takole popisuje: »Bil sem diletant, ki ni znal ničesar. To javno priznam in pred vsem svetom izpričujem. Bil sem mlad in samozavesten in v tej samozavesti sem prevzel ponujeno mi mesto. Nisem pa znal niti navadnega koral prav harmonizirati, niti nisem napisal enega samega kontrapunkta, o fugi sem imel samo nejasno slutnjo; nisem znal poimenoovati zvečanih in zmanjšanih intervalov in akordov razen toničnega trozvočka in dominantnega ter zmanjšanega septakorda, čeprav sem seveda brez težav pel z lista najtežja mesta in sem brez truda razločeval v slehernem akordu poljubno noto. Tudi imen »sektakord« in »kvartsektakord« se nisem silal. V svojih kompozicijah sem podzavestno stremel za čistim in pravilnim vodenjem glasov, kar sem instinktivno po posluhu pravilno zadel; isto velja tudi za glasbeni pravopis. Moji pojmi o glasbenih oblikah so bili zelo zmešani.« Pa je vendar skladatelj s tem znanjem imel takrat za seboj še nekaj odlično uspešnih in še danes veljavnih oper in simfonijskih pesnitev. Gotovo je bil ravno umet-

nik, zazrt samo v svojo notranjost in zaverovan v svojo zemljo, sposoben napisati tako visoko pesem naravi in ruski narodni duši, kot nam veje iz slehernih note glasbe v »Sneguročki«.

V vsebino opere se na tem mestu ne bom spuščal; je toliko temna, skrivnostna in praviljena, da postane približno jasna šele po večkratnem prebiranju ali poslušanju. S tem ne trdim, da je opera nerazumljiva; saj nam jo izvedba sama z njej lastnimi pripomočki in izraznimi sredstvi skuša čim bolj približati. Mislim le, da je v njej toliko baje-slovnega, pa tudi toliko ruskih narodnih obrednih usodi, toliko temnih slutenj o povezanosti človeka z naravo, da jih je v nekaj kratkih urah poslušanja težko odgonetati; vsako zase bi zahtevalo posebnega študija. Saj so že naši domači milosi in obredi velikokrat zaviti v temo in krijejo v sebi nerazumljive tajne. Mimogrede omenim, da je naše jurjevanje tesno povezano z ruskim Jergorjem, čigar praznovanje je pa zopet le skromno nadomestilo za prvotnejše obredje v čast staroruskemu božanstvu Jarilu, geniju rodnosti in vse oživljajoče pomladi, čigar češčenju je v »Sneguročki« odkazano važno mesto. Poleg teh skrivnostnih sil, ki so gonila vzmet v »Sneguročki«, je tudi glasba toliko svojstvena in povprečnemu pojmovanju

operne glasbe toliko odmaknjena, da se ne odstre na prvi mah. Če bi hoteli kljub mnogim, na prvi hip težje razumljivim obrednim ostalinam, s katerimi je dejanje opere prepleteno, označiti njeno vsebino v enem stavku, bi rekli: tudi v tej operi je vidno izraženo prizadevanje duhovnih bitij ali tudi božanstev samih, da bi stopila v svet človeka; kakor so obratno znani v mitologiji (pa tudi v krščanskem verovanju) poskusi, da bi se človek dvignil na stopnjo božanstva; v obeh slučajih se taki poskusi navadno tragično končajo. Tako se na primer Sneguročka, hčerka Mraza in Vesne, v dotiku z zemljo in z zemeljsko ljubeznijo stopi in izgine v nič.

Za izvedbo te pravilne opere je potreben obširen aparat. Splošna sodba o ljubljanski izvedbi bi se glasila takole: predvsem je treba pohvalno omeniti režijo (Primožič); v smislu skoraj neoptimalno grajenega dejanja je tudi režiser premaknil težiče svojega dela iz običajne operne nabrekliosti v skrajno ponesrečeno glasbo, kretanje, plesov. Celotno najbolj zapletene scene so se mu odvijale s čudovito preprosto natančnostjo. Njegovo delo je močno podprla sveža, izvirna, dejanju adekvatna scena, delo E. Franza in A. Gerlovičeve. Tako prikupnega odra že kmalu nismo videli.

Tudi kostumi po načrtih J. Vilfanove so se skladno ujeli v celoto. Isto velja za plesce (koreograf Golovin), kjer je prednjačil kot solist M. Kirbos. Kot dirigent je stal za pulom Niko Štrifol, ki sicer dosega uspehe v operah, ki so naravnost vulkanično razgibane in nasičene s čustvenostjo. V »Sneguročki« se je pa čudovito prilagodil kristalno čisti glasbi Rimski-Korsakova in je z največjim samopremagovanjem lučil biser za biserom; orkester mu je z razumevanjem sledil. Težko izvedljivo, zore bo naštudiral S. Hubad.

Od solističnega osebja, po številu jih je bilo 14. moremo omeniti samo nekatere. Tako zlasti Vidaličev, ki je pela naslovno vlogo. Za vlogo realnemu svetu odmaknjene in v nadutostno dvignjene Sneguročke bi težko izbrali primernejšo pevko; tudi svojo igro je prilagodila zamisliti dejanja. Od ženskih vlog so imele pomembnejše partije Še Mlejnika, Španova in Poljanarjeva. Vdolino možko vlogo je pel Popov, zastopnik realnega, strasti polnega in uživanja željnega sveta; poleg njega je izstopal Še Lupaš. Vsi nastopajoči so dali delu enotno podobo, ki je tudi nekatere manj posrečeno zasedene vloge niso preveč motile. Predstava je kot celota zapustila v občinstvu najlepši vtis. M. T.

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Drugo tako prasko je dobil za Džingiskana celo prismojen namestnik šaha Mohameda samega. Zgodilo pa se je to takole:

Mongolska karavana, obložena z dragocenimi kitajskimi izdelki in umetninami, je srečno prestopila perzijsko mejo. Na obmejnem področju je vladal šahov namestnik, ki je bil od sile častihlepen. Brezpogojno bi se rad kakor koli že postavil in tako vzbudil pozornost. Ko je zvedel, da je prišla karavana, je naročil, naj vse njene člane privedejo pred njega. Ko je videl, da so vsi člani karavane sami Mongoli, je postal ves zaripel od jeze. Nekoč je slišal, da grozi islamski veri nevarnost menda prav od mongolske strani. No, in usoda mu je sedaj poklonila kar celo zbirko teh tako nevarnih tičev. Mongoli so mu sicer zatrjevali na vse pretege, da nikakor niso ogleduhi, ampak le miroljubni in pošteni trgovci ter prekupci. Namestnik pa je mislil, da nikakor ne sme zamuditi tako lepe priložnosti, ki naj mu omogoči čim hitreje napredovanje. Prav zato je brezobzirno naročil, naj oddrobijo glave vsem vodjem mongolske karavane.

Ko je šah Mohamed zvedel za to tako nerodno nesrečo, se je najbrž popraskal po plešasti glavi in nejevoljno zažvižgal skozi zobe. Ni mu namreč preostalo nič drugega, kakor da je potrdil kot pravilno vse, kar je napravil njegov budalasti namestnik. Njegov namestnik in vladar nad obmejno pokrajino je bil namreč zelo mogočen general v armadi. Poleg tega pa se najljubši varovanec Mohamedove matere. Ni imelo torej smisla, začeti zaradi take neumne nepremišljenosti prepir celo v družini sami.

Ko je po povratku na Džingiskanov dvor odposlanec poročal, kako je njegovo poslanstvo potekalo in kako je opravil svojo nalogo, je začel Džingiskan živahno mežikati svojim prijateljem. Saj niti on, še manj pa njegovi prijatelji niso pričakovali, da bi mogočni šah onstran visokih hribov tako na lepem požrl vse te nesramnosti, ki si jih je dovolil sporočiti Džingiskan po svojem odposlanca. Zato Džingiskan svojega odposlanca niti pričakoval ni več. Vsi so bili namreč prepričani, da se bo po takih pozdravih šahu Mohamedu vrnila v domovino le — odrezana poslančeva glava.

Toda čudo, prečudno, mogočni šah onstran gora je brez besed odnehal. Kako je bilo to mogoče? Kaj je bil vzrok te izredne popustljivosti.

Pravi vzrok za to šahovo potrpežljivost je bil razlog, ki je tedaj vladal med vojaškimi predstavništvi islamske vere, torej šahom, in islamsko duhovno oblastjo, kalifom v Bagdadu. Vojaška oblast je namreč kar na lepem odstavljala kalife in nastavljala druge. Šah je kot predstavnik vojaške struje to izpeljal navadno tako, da je dal na silo zbornati skupaj duhovščino, ki je pod silo razmer moral kalifa odstaviti, prokleti in poslati v prognanstvo. Odstavljeni kalif, ki bi najraje počil od jeze, se je v takem primeru masčeval na ta način, da je šaha kaznoval z izobčenjem.

Ko se je to zgodilo šahu Mohamedu, je bil zaradi izobčevanja tako besen, da je odšel s svojimi četami nad kalifa vse do bagdadskega obzidja. Toda ker je bil šah izobčen, so njegovi podložniki mislili, da ga vedno ni treba ubogati. Zato jo je marsikdo izmed vojščakov na lepem popihal domov, češ, kaj bi se vmešaval v prepir med visoko gospodo.

Ko je šah to zapazil, je začutil, da gre zares in da mora previdno postopati, da ne bo popolnoma izgubil svojega ugleda. Nič kaj prijetno mu ni

bilo, ker se niti na čelu svojih čet ni več čutil varnega. Nekdaj tako trdno zaupanje se je podrl, moral je biti kar najbolj previden.

En sam konjevodec, ki je bil v mongolski karavani, je srečno ušel iz ujetništva in se čez drn in stran pretolkel nazaj v mongolsko državo. Srečno je tudi prišel do Džingiskanovega dvora, kjer je sporočil žalostno novico, da so bili vodje karavane pobiti, drugi pa da so padli v žalostno ujetništvo. Ko je konjevodec to poročal, samoderžec ni trenil niti z očmi niti ni odprl ust. Ko pa je konjevodec utihnil, je nastala v dvorani grobna tišina. Vsi svetovalci so pričakovali izbruh. Mirno je vstal Džingiskan in molče odkorakal iz dvorane. Pravilo, da je šel takoj iz palače in oddal na bližnji precej visoki grič. Tam je sedel na rob prepada in strmel v daljavo ter tehtal in tuhtal dolge ure.

Ko je prišel nazaj v mesto, je bil kaj redkobeseden.

»Z neba ne moreta sijati dve sonci,« je mirno dejal svojim svetovalcem. »Na zemlji pa ne moreta živeti dva kana drug poleg drugega.«

Sicer »a je bil videti Džingiskan presneto zadovoljen z vsem, kar se je zgodilo. Zgodilo se je vse natančno tako, kakor je natihem želel in pričakoval. Pred vsemi narodi šiirne Azije in pred vsemi mohamedanskimi rodovi je bil ne-

omadeževan. Vsi so morali priznati, da je lepo in pravilno postopal, da na njem ni niti sence zahrbljenosti ali zvišanja. On s svoje strani je vedno upošteval določila medsebojnega trgovskega dogovora in se je vseh sklepov držal do zadnje črke. Džingiskan ni dokazoval le z besedami svoje naklonjenosti do trgovskih karavan! On jim je tudi pomagal z dejanjem. Ali se še spominjate, kako bogato je plačal vse dragoceno blago, ki so ga karavane morale tako drago prodajati samo »to, ker so bile mohamedanske carine tako neznosne. Ne, niti enkrat ni zagrešil Džingiskan najmanjšega nasilja na svobodno trgovino in karavanami. Ne, niti enkrat ni prelomil dane besede, niti enkrat ni prekršil trgovske pogodbe.

Džingiskan pa še ni hotel izkoristiti priložnosti, ki mu jo je neumni nasprotnik prinesel tako rekoč na krožniku, in sprožiti vojne. Ne, dogodki še niso toliko dozoreli.

Nasprotno. Najprej je poskusil zopet z diplomatsko potezo. Zopet je odposlal posebno odposlanstvo čez visoke in pušobne gore do šaha. To odposlanstvo naj bi — kakor je navada med vladnimi in dostojnimi narodi — protestiralo in zahtevalo, naj se krivci pokolja kaznujejo z vso »strogošjo. Kako lepo, kako sila krotko in miroljubno zvenijo take sladko naznane besede. (Dalje.)

Prvi simfonični koncert v Unionu

Po številnih in dobro uspelih lanskolletnih simfoničnih koncertih so gojili vsi poslušalci upanje, da se bo započelo delo nadaljevalo tudi v letošnji sezoni. Orkester je po tolikih skupnih nastopih, kot jih prej kdaj ne pomnimo, dobro vzigran; pri poslušalcih se je smisel za simfonično glasbo za precejšnjo stopnjo dvignil; zunanjih ovir tudi ni bilo pričakovati. Zato smo bili veseli, ko je povečani radijski orkester v simfonični sestavi najvil deset koncertov s pestro vsebino. Če smo do sedaj spoznali lepo vrsto italijanskih mojstrov, se bomo letos seznanili pretežno z nemškimi skladatelji, ki so ravno na polju simfonične glasbe ustvarili nesmrtna dela. Na sporedu je pa zaslopana tudi češka, norveška in francoska glasba; en večer je določen izključno za slovenska dela. Vse izvedbe bo vodil D. M. Šijanec.

Prvi koncert, vršil se je v ponedeljek, je bil posvečen Mozartu, ki ga lahko štejemo med početnike simfonične glasbe v sodobnejšem smislu. Njegova simfonija v es-duru preide po slovesnem uvodu v prvi stavek, poln sočne jasnosti; v njem se druzi gibčna melodika z moško odločnostjo; v drugem stavku prevladujejo mirne linije, ki jih večkrat prekinje nenadni prehodi; v tretjem menuetu obkroža slovesno razgiban glavni stavek srednji del ljubkega značaja; finale je gladko tekoč, poln bistrih domislekov. Na drugem mestu je odpela operna pevka V. Heybalova dve ariji iz »Figarove svatbe«. Koncert je zaključila tako imenovana »Haffner-serenada« v d-duru, eno izmed številnih tovrstnih Mozartovih del.

Ce bodo tudi naslednji koncerti na taki umetniški višini kot je bil prvi, potem bomo z njimi lahko zadovoljni. Dirigent Šijanec se je z orkestrom vred lepo zvel v Mozartov slog; graciozno tekoči, prozorno instrumentirani stavki so bili z vso preciznostjo ustrezno podani; iz mirnejših stavkov je dihal topli

žustvenost, ki se ji tudi poslušalci niso mogli ustavljati. V serenadi moramo posebej omeniti koncertni solo violinista Karla Rupla; v njem se je precizna tehnična izvedba družila z globoko občutnim izvajanjem. Tudi solistka V. Heybalova je imela posebno srečen dan. Obe ariji, od katerih ima prva mirno tožej značaj, druga je pa polna zastrtega hrepenenja, je odpela glasovno in muzikalno brezhibno; posebno v višinah je blestela. Poslušalci so prirediteljem in izvajalcem z navdušenim odobravanjem izrazili svoje polno zadovoljstvo. M. T.

Radio Ljubljana

dnevni spored za 2. december:

8.30 Jutranji koncert — 9 Poročila v nemščini in slovenščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert za razvedrilo izvajala radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec — 14 Poročila v nemščini — 14.15 Popoldanski koncert — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Popoldanski koncert — 17.45 Narodopisno predavanje — 19 Slovensko narodno glasbo izvajala radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.40 To se tiče vsakega — 19.45 Napoved sporeda za naslednji dan, sledi mala medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Klasične koračnice in pesmi — 21 Iz našega časa: Zajtrk v Moskvi — 21.10 Drobni napavi — 21.40 Prenos iz Beograda — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

Dramsko gledališče

Četrtek, 2. novembra, ob 16: »Normanski junaki«. Red Četrtek.
Petek, 3. decembra: Zaprt.
Sobota, 4. decembra, ob 16: »Snežuljčica«. — Nastop sv. Miklavža. Izven. Mladinska predstava. Cene od 22 lir navzdol.
Nedelja, 5. decembra, ob 10, 14 in 16.30: »Snežuljčica«. Nastop sv. Miklavža. Izven. Cene od 22 lir navzdol.
Ponedeljek, 6. decembra, ob 15: »Snežuljčica«. Nastop sv. Miklavža. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Vse predstave »Snežuljčice« v Drami bo obiskal sv. Miklavž in bo obdaroval otroke. Predstave bodo: v soboto, 4. decembra, ob 16. v nedeljo, 5. decembra ob 10, 14 in 17. Nato še v ponedeljek, 6. decembra, ob 16. Darila naj se oddajo pravočasno. Sprejemajo jih v Drami (zadnji vhod z desne strani poslopja) od četrta, 2. decembra, dalje vsak dan od 9—12.30 in od 15—18. Na paket je navesti ime obdarovanca, njegov naslov (stanovanje) in pa dan in uro predstave, kateri bo obdarovanec prisostvoval. Vstopnice bodo v prodaji pri dnevni blagajni v Operi od četrta ob 10.30 dalje. Naročene vstopnice je dvigniti čimprej.

Operno gledališče

Četrtek, 2. decembra, ob 16: »Thais«. Izven. Cene od 32 lir navzdol.
Petek, 3. decembra: Zaprt.
Sobota, 4. decembra, ob 16: »Netopir«. Opereta. Red Sobota.
Nedelja, 5. decembra, ob 15.30: »Snežuljčica«. Izven. Cene od 32 lir navzdol.
Ponedeljek, 6. decembra: Zaprt.

J. Massenet »Thais«, opera v 7 slikah. Osebe: Athanael — Primožič, Palemon — Lupa, Nicias — Lipušček, suženj — Dolučar, Thais — Heybalova, Krobila — Mlejnikova, Mirtala — Poljanarjeva, Albina — Spanova. Dirigent N. Štritof, režiser C. Debevec, koreograf P. Golovin.

Poizvedovanja

Štirj ključec sem zgubil pretekli teden, najbrž v Rožni dolini. Najditelja prosim, naj jih odda pri upravi »Slovenec«. Dobi nagrado.

26. novembra oh 7.30 sem zgubil pri vstopu v električni voz nasproti »Bavarskemu dvoru« ščipalnik (Zwickler) z dvojnimi steklom. Pošten najditelj naj ga blagovoli izroči proti nagradi v župni pisarni svetega Petra.

TEL KINO SLOGA 17-50
Pripravite otroke s seboj! Naše občinstvo si je že dolgo želelo tak film, film za stano in mlado, film prav za vse, film poln življenja in zabave, film, v katerem ima glavno vlogo mali petletni

»Peterček«

In znani priljubljeni JOE STOECKEL. Sodelujejo: Elise Aulinger, Gabriele Reismueller, Albert Janscheck in drugi. Režija: Joe Stoeckel.
PREDSTAVE ob delavnikih ob 15 in 17. ob nedeljah: 10.50, 15.50, 15.50 in ob 17.50. Predprodaja vstopnic.

TEL KINO UNION 22-71
Vse osrečiti more le HANS MOSER

»Da bi bil vsemogočen«

Hans Moser izene von Mayendorf, Lotte Lang, Ruth Eweler, Ivan Petrovič itd.
PREDSTAVE ob delavnikih ob 15.50 in 17.50.

TEL KINO MATICA 22-41
V vselem nadve zabavnem filmu

»Veleturist«

bomo videli, kako je kaznovan možiček, ki je hotel preživeti vesele pustne večere brez svoje ženke — V glav. vlogah: Joe Stoeckel, Trude Hesterberg, Alice Treff itd.
PREDSTAVE ob delavnikih ob 15 in 17.50. ob nedeljah: 10.50, 15.50, 15.50 in ob 17.50.

Globoko užalostena sporočam sorodnikom, prijateljem in znancem, da me je za vedno zapustil nad vse ljubljeni soprog, brat, svak, stric, gospod

LUDOVIK NOVOKRADSKÝ

strojevodja drž. žel. v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 2. decembra 1943, ob pol 4 popoldne z Žal, iz kapelice sv. Antona na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Radim u Peček, dne 30. nov. 1943.

Zalujoči:

Josipina Novokradský, soproga
Hermína por. Dinter, Marija por. Kromholz, sestri
in ostalo sorodstvo

Gospodarstvo

Obračun v kliringu v Italiji

Pokrajinski gospodarski svet sporoča, da se bodo v italijansko-nemškem kliringu izvršili obračuni za vse one blagovne dobave in pošiljke med Ljubljansko pokrajino in Nemčijo, za katere so bili stavljeni predlogi za izplačilo do včerajšega 15. septembra t. l. Glede poznejših predlogov se vodijo še pogajanja. Plačilni nalogi do 15. sept. se bodo obračunavali po starem obračunskem tečaju: 1 RM = 7.6 lire.

Glede poznejših blagovnih obračunov je treba staviti predloge po tukajšnjem gospodarskem svetu. Vplačevalo se bo v Italiji po Reichskreditkase Milano in za tukajšnjo pokrajino po njeni podružnici v Ljubljani, v Nemčiji pa se bodo izplačila vršila po Reichsbanki v Berlinu.

Roges, Milan

Ves blagovni promet s proizvodi, ki so popisani in pod zaporo ter podlegajo racioniranju, kakor tudi preskrba industrije s surovinami, sta sedaj centralizirana izključno pri Rohstoffhandels-gesellschaft m. b. H. v Milanu, ki se s kratico označuje kot »Rogesc«. Brez njene odobritve se ne smejo zgoraj navedene vrste blaga dobavljati

in odposiljati. Predloge za oprostitev blaga je treba vlagati pri tukajšnjem gospodarskem svetu. Rogesu je treba javiti isto tako po tukajšnjem gospodarskem svetu tudi vse sklenjene kupčije z navedbo podrobnih podatkov (kakor je razvidno iz priloge). Prijave kakor tudi prošnje za dobavno dovoljenje je treba napraviti v nemškem jeziku, ker se sicer rešitev zaradi prevajanja spisov zelo zavleče.

Nabava gumijastih cevi

Pokrajinski svet korporacij razglaša:

Nemške nadzorne oblasti v Italiji so ukinile zaporo nad prodajo gumijevih cevi in se zato lahko gumijeve cevi zopet normalno v prostem prometu nabavijo. Zaloga za kritje tekoče potrebe so zadostne. Priporočila se vsem zainteresiranim trdkam, naj nujno stopijo v stik s svojimi dobavitelji, da si pravočasno preskrbijo primerne zaloge cevi.

Uvoznina za uvoženi premog. Šef pokrajinske uprave v Ljubljani je odobril, da se k prodajni ceni za uvoženi premog sme zaračunati uvoznina, in sicer: 5% no, uvedeno z naredbo bivšega Vis. komisariata z dne 29. dec. 1942 št. 259, oz. na 5% no zvišano uvoznino, uvedeno z naredbo z dne 9. jun. 1943 št. 66. Znesek uvoznine se mora v fakturah izkazati ločeno. Kot dokaz plačane uvoznine služi carinska deklaracija.

MALI OGLASI

V Vipavski dolini na prodaj komfortna

VILA

s kompleksom terenom 25.000 m². Informacije dnevno od 11 do 13 na Gosposvetki cesti št. 72-II.

MISI, PODGANE in šurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji »KANC, Židovska ulica 4.

STEKLENICE

razne vrste, kupujemo. Plačamo dobro. Na vašo željo jih prevzamemo na domu. — B. Guštin, Vodnikov trg št. 2.

MOSKO ROKAVICO

nosjeno sem izgubil na Smartinski cesti. Najditelja prosim naj jo odda v upravi Slovenca.

KRMILNO PESO

dobite v Maistrovi 10.

Kupimo kompletno CEVLJAR. ORODJE

Ponudbe pošljite upr. »Slov.« pod »Cevljarstvo« št. 8256.

OD »MAMA« MLEKA

prazne školjke zopet kupujemo. B. Guštin, Vodnikov trg 2.

PISALNI STROJ

prenosljiv s kovčgom nemške znamke, prav dobro ohranjen, pece ni prodam. Naslov v upravi »Slov.« št. 8253.

ŠTEDILNIK

premakljiv, kupim. — Jare Jožeta, Log pri Brezovici.

GORISKI OHROVT

dobite na stojnici Marjan Glavnik, Pogačarjev trg 1.

KNJIGE

znanstvene, tehnične, medicinske in leposlovne slovenske in nemške, novejšje, kupuje knjižnica Kleinsmayer & Bamberg, Miklošičeva cesta 16.

Božja ljubezen je poklicala k sebi v nebasa uživati zasluženoro rajske srečo mojo blago mamo

Križman Ivano

Njene zemske ostanke prenesemo k počitku v četrtek dne 2. decembra ob štirih popoldne iz kapelice sv. Jožeta na Zalali na pokopališču k Sv. Križu.

Maša zadušnica bo v cerkvi Marijinega Oznanjenja dne 4. t. m. ob 8. uri zjutraj.

Križman Andrej, sin, duhovnik.

Dotrpela je naša ljubljena hčerka, sestra, svakinja in teta, gospodična

Minka Gruden

uradnica ZZSZ v pok.

Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 3. t. m. ob 3 popoldne z Žal, kapele sv. Frančiška, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Idrija, Zagreb, Gmünden, dne 30. novembra 1943.

Zalujoče rodbine:

Gruden - Goli - Mešiček - Vončina

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da nas je po dolgi, mučni boleznini za vedno zapustil naš dobiro oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

Karel Černe

mesarski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 2. decembra 1943 ob pol treh popoldne z Žal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

Ljubljana, Berlin, Trepča, Dobropolje, Novasela, Jesenice, dne 30. novembra 1943.

Globoko Zalujoči:

Nada por. Kajfež, hčerka;
Drago in Marjan, sinova
ter vsi ostali sorodniki.